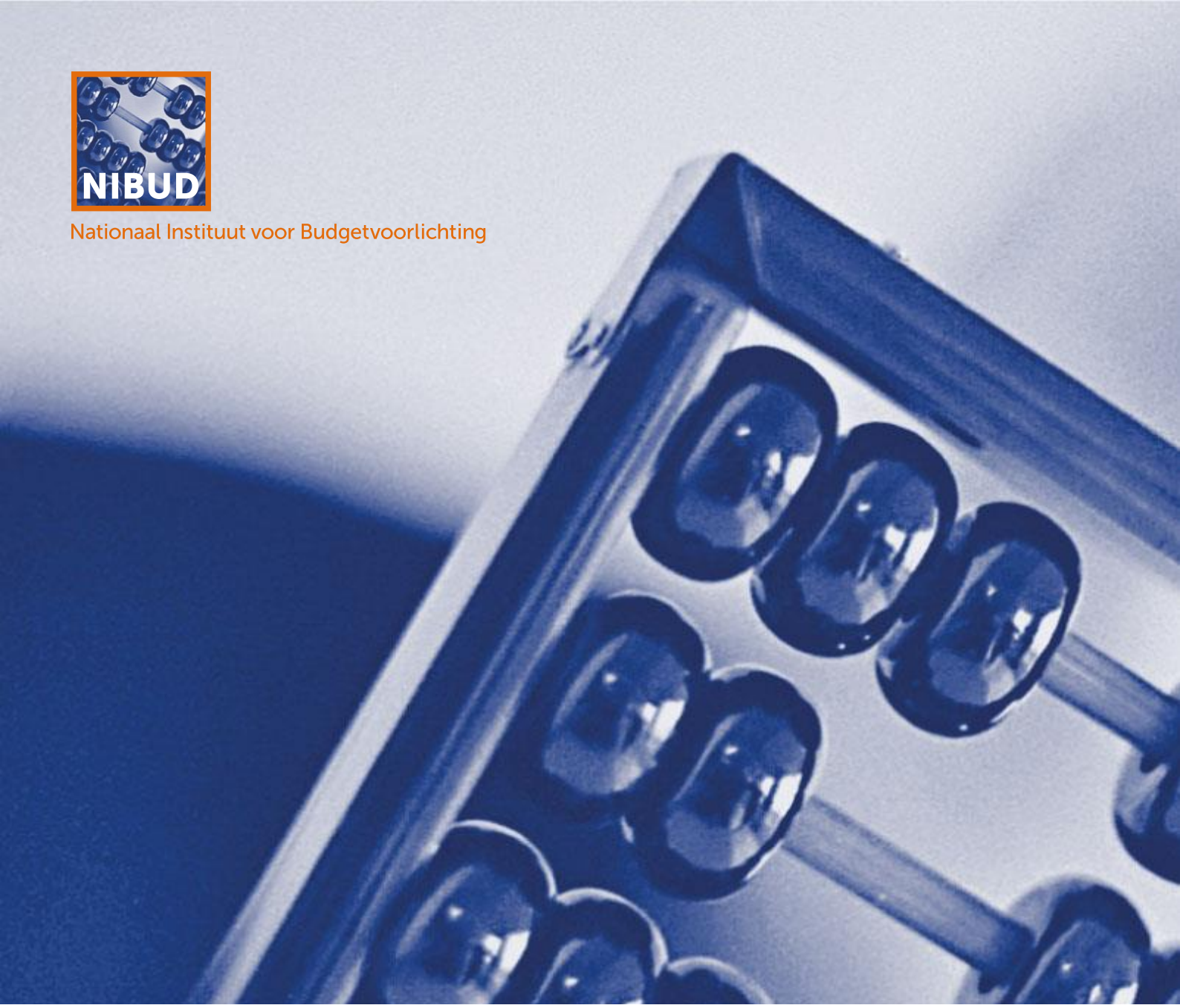

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting

Minima-effectrapportage gemeente Utrecht 2022

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

26 april 2022

Minima-effectrapportage gemeente Utrecht 2022

De invloed van landelijke en gemeentelijke maatregelen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens

Nibud, 26 april 2022
In opdracht van de gemeente Utrecht

Voorwoord

Het Nibud (Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting) is een onafhankelijke stichting zonder winstoogmerk. Ons doel is het voorkomen van geldproblemen. Naast het verzamelen, berekenen en bijhouden van basiscijfers, doet of initieert het Nibud ook onderzoek naar andere aspecten over omgaan met geld. Daarbij spelen gedragsaspecten een belangrijke rol. Daarmee kunnen we snel inspelen op maatschappelijke ontwikkelingen.

Het Nibud is gespecialiseerd in het maken van de vertaalslag van de verzamelde data en kennis over de huishoudfinanciën in methodes, materialen en tools. Daarbij wordt voortdurend voeling gehouden met de actualiteit en de praktijk van alledag.

We gaan uit van drie niveaus van voorlichting en financiële educatie: direct voor het publiek (via onze websites, (sociale) media, interactieve tools, voorlichtingsmaterialen, hulpmiddelen en de helpdesk), via onderwijs/educatie door derden en door deskundigheidsbevordering van professionals. Als kenniscentrum vervult het Nibud ook een adviesrol naar derden.

Bij dit alles gaat het Nibud uit van een standaardmethode van begroten. Dit resulteert in een reeks voorbeeldbegrotingen met referentiecijfers die zijn gebaseerd op empirisch wetenschappelijk onderzoek. Het Nibud stelt de keuzevrijheid en de eigen verantwoordelijkheid van de huishoudens voorop.

Het Nibud geeft gemeenten meer inzicht in het effect van hun minimabeleid. Door middel van een minima-effectrapportage (MER) helpt het Nibud gemeenten het geld bestemd voor minimabeleid, optimaal te besteden.

Deze rapportage is uitgevoerd door het Nibud, in opdracht van de gemeente Utrecht. Met dit onderzoek wil de gemeente Utrecht inzicht krijgen in de effecten van haar minimabeleid.

Utrecht, april 2022

Samenvatting

Doel en opzet onderzoek

Deze minima-effectrapportage geeft weer wat het effect is van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Utrecht.

In dit onderzoek is voor twaalf verschillende huishoudtypen op vijf verschillende inkomensniveaus (100, 110, 125, 130 en 140 procent van het wettelijk sociaal minimum) doorgerekend hoe hun maandbegrotingen eruitzien.
Daarnaast is een casus uitgewerkt van een alleenstaande ouder met 4 kinderen die vanuit een uitkering aan het werk gaat.
Ten slotte is gekeken hoe de bestedingsruimte eruitziet als rekening wordt gehouden met een hogere huur en met hogere energielasten.

In de begrotingen hebben we rekening gehouden met de volgende lokale regelingen:

- de kwijtschelding van lokale lasten;
- de collectieve zorgverzekering;
- de U-Pas;
- de Individuele Inkomenstoeslag;
- de eenmalige energievergoeding van € 800.

Hierbij gaan we ervan uit dat de betreffende huishoudens van alle beschikbare regelingen gebruik maken.

Resultaten

In de gemeente Utrecht zijn alle onderzochte huishoudens met een laag inkomen in staat om de noodzakelijke uitgaven uit het basispakket te bekostigen.

De volgende huishoudtypen hebben met tekorten te maken, als zij naast het basispakket ook de uitgaven voor sociale participatie willen doen:

- het paar met twee oudere kinderen van 14 en 16 jaar tot en met een inkomen van 140 procent van de bijstandsnorm;
- het paar met vier kinderen tot en met een inkomen van 140 procent van de bijstandsnorm.

In beide situaties is bij een inkomen van 110 en 125 procent van de bijstandsnorm geen tekort meer te zien als zij aanspraak kunnen maken op de Individuele Inkomenstoeslag.

De diverse vormen van inkomensondersteuning in de gemeente Utrecht hebben een positief effect op de bestedingsruimte van de inwoners. Zonder de collectieve zorgverzekering, de kwijtschelding van lokale lasten, de diverse vergoedingen voor kinderen, de Individuele Inkomenstoeslag en met name de verhoogde compensatie voor de hoge energielasten zouden er meer en grotere tekorten zijn.

De gemeente Utrecht zet sterk in op de ondersteuning van kinderen: met de U-Pas zijn diverse vergoedingen mogelijk, onder andere voor (sport)kleding en het lidmaatschap van een vereniging. Dit is een extra stimulans om kinderen deel te laten nemen aan sportieve

en culturele activiteiten. Ook is een vergoeding mogelijk voor schoolgerelateerde kosten. Het Nibud beoordeelt dit als positief.

Nuancering

Op het moment van het opstellen van deze MER is er sprake van flinke prijsstijgingen, vooral voor energie. Dit heeft gevolgen voor de Nibud-uitgavencijfers en daarmee voor de bestedingsruimte van huishoudens. De begrotingen in dit onderzoek zijn zo veel mogelijk gebaseerd op het prijspeil van januari 2022, inclusief de CBS-gegevens over energieprijzen.

Het is vanwege deze hoge inflatie mogelijk dat de bestedingsruimte gepresenteerd in deze MER te positief wordt ingeschat. Zeker bij beperkte positieve bestedingsruimte is het goed om te realiseren dat dit op korte termijn kan omslaan in een tekort.

Op bijstandsniveau resteert voor de meeste onderzochte huishoudens die alle minimale uitgaven kunnen betalen zo'n € 25 tot € 55 per maand. In de periode januari t/m april 2022 zijn de voedingsprijzen met 5 procent gestegen. Als alleen al rekening wordt gehouden met 5 procent hogere voedingsprijzen, dan beslaat dat al de helft van dat overschot. Het Nibud adviseert hier rekening mee te houden bij de interpretatie van de resultaten.

Inhoud

1 Inleiding 5
1.1 Centrale vraag 5
1.2 Kern minima-effectrapportage 5
1.2.1 Huishoudtypen 5
1.2.2 Inkomensniveaus 6
1.2.3 Armoedeval 6
1.2.4 Voorbeeldhuur 6
1.2.5 Inflatie en bestedingsruimte 7
1.3 Leeswijzer 7

2 Onderzoeksmethode: begrotingen 8
2.1 Inleiding 8
2.2 Inkomsten 8
2.3 Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie 9
2.4 Uitgavensoorten 10
2.5 Voorwaarden aan de begrotingen 10
2.6 De begrotingen 11

3 Minimabeleid 12
3.1 Landelijk beleid 12
3.2 Lokaal minimabeleid 14
3.2.1 Lokaal kwijtscheldingsbeleid 14
3.2.2 Collectieve (aanvullende) zorgverzekering 15
3.2.3 De U-pas 16
3.2.4 Individuele Inkomenstoeslag 17
3.2.5 Overige regelingen 17
3.2.6 Bijzondere bijstand 17
3.2.7 Kinderopvang en peuterspeelzaal 18
3.2.8 Compensatie hoge energiekosten 19
3.2.9 Ondersteunend beleid 19
3.3 Huishoudens met een zorgvraag 19
3.3.1 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 19
3.3.2 Collectieve zorgverzekering 20
3.3.3 Tegemoetkoming Zorgkosten 20
3.3.4 Meerkosten huishoudens met zorgvraag 20

4 Resultaten 24
4.1 Saldo inkomsten min uitgaven 24
4.2 Bestedingsruimte 27
4.2.1 Na invulling van alleen het basispakket 27
4.2.2 Na invulling van het basispakket inclusief sociale participatie 27
4.3 Huishoudens met een zorgvraag 29
4.4 Armoedeval 30
4.4.1 Uitstroomval 30
4.4.2 Doorstroomval 31
4.4.3 Een casus 31
4.5 Huishoudens met langdurig een laag inkomen 32
4.6 Hoge woon- en energielasten 33
4.6.1 Hoeveel huishoudens hebben een energie onzuinige woning? 33

4.6.2 Hoe hoog zijn de energielasten in een energie onzuinige woning? 34
4.6.3 Bestedingsruimte bij een energie onzuinige woning 35
4.6.4 Bestedingsruimte bij een hoge huur 38
4.6.5 Bestedingsruimte bij aanhoudend sterk stijgende prijzen 39

5 Conclusies 40
5.1 Aandachtsgroepen 40
5.2 Armoedevallen 41

Bijlage 1 | Verantwoording uitgaven 42
Bijlage 2 | Begrotingen 46
Bijlage 3 | Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven 61

1 Inleiding

1.1 Centrale vraag

Iedere gemeente beschikt over mogelijkheden om invloed uit te oefenen op de financiële positie van inwoners met lage inkomens. Dat kan bijvoorbeeld door het kwijtschelden van gemeentelijke heffingen en/ of door bijzondere bijstand. Het is echter niet direct zichtbaar wat in de praktijk de effecten van die maatregelen zijn op het budget van verschillende groepen huishoudens.

De centrale vraag van dit onderzoek luidt:

> *Wat is het effect van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente Utrecht?*

Bekeken wordt welke groepen huishoudens in de gemeente goed profiteren van de verschillende inkomensondersteunende maatregelen en welke groepen minder goed. Ook maakt deze rapportage een eventuele armoedeval inzichtelijk.

1.2 Kern minima-effectrapportage

Om tot een antwoord te komen op de centrale vraag, worden voor een aantal voorbeeldsituaties alle inkomsten geïnventariseerd. Hierbij wordt rekening gehouden met alle landelijke en gemeentelijke inkomensondersteunende maatregelen. Dit inkomen zal in een begroting worden afgezet tegen de minimale uitgaven waarmee huishoudens met een laag inkomen worden geconfronteerd. De minimale uitgaven zijn gebaseerd op de Nibud methode van budgetteren, aangevuld met lokale tarieven en tegemoetkomingen.

1.2.1 Huishoudtypen

In deze minima-effectrapportage wordt voor een aantal huishoudtypen de bestedingsruimte inzichtelijk gemaakt. In overleg met de gemeente Utrecht is een keuze gemaakt voor de volgende voorbeeldsituaties:

a. Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd;
b. Een alleenstaande oudere vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd);
c. Een alleenstaande oudere met onvolledig AOW en een AIO-aanvulling;
d. Een eenoudergezin met twee jonge kinderen (5 en 3 jaar);
e. Een eenoudergezin met twee oudere kinderen (16 en 14 jaar);
f. Een paar zonder kinderen onder de AOW-gerechtigde leeftijd;
g. Een ouder paar vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd;
h. Een ouder paar met onvolledig AOW en een AIO-aanvulling;
i. Een paar met twee jonge kinderen (5 en 3 jaar);
j. Een paar met twee oudere kinderen (16 en 14 jaar);
k. Een paar met vier kinderen (15, 13, 11 en 8 jaar);
l. Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd met chronische ziekte of beperking;
m. Een alleenstaande oudere vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd met chronische ziekte of beperking.

1.2.2 Inkomensniveaus

De rapportage laat zien welke effecten de landelijke en gemeentelijke maatregelen hebben op de financiële positie van de huishoudtypen bij verschillende inkomensniveaus. In overleg met de gemeente Utrecht is in dit rapport gekozen om begrotingen op te stellen met de volgende inkomensniveaus: bijstand- of AOW-niveau, 110 procent, 125 procent, 130 procent en 140 procent van de geldende bijstandsnorm.

Voor alleenstaande ouders is aangesloten bij de berekening van de inkomensgrenzen voor het minimabeleid in de gemeente Utrecht, waarbij rekening wordt gehouden met de alleenstaande ouderkop in het kindgebonden budget. De inkomensgrenzen worden als volgt berekend (125 procent is als voorbeeld genomen):

(bijstandsnorm + alleenstaande ouderkop) * 1,25 – alleenstaande ouderkop

Dit inkomen wordt vervolgens op de gebruikelijke manier gebruteerd, waarbij geen rekening wordt gehouden met de inkomensafhankelijke combinatiekorting.

1.2.3 Armoedeval

Het kan voorkomen dat een huishouden met een hoger inkomen minder overhoudt dan met een lager inkomen, nadat rekening is gehouden met alle noodzakelijke uitgaven. Bijvoorbeeld doordat er geen recht meer is op inkomensondersteunende regelingen. Als een dergelijke armoedeval zich voordoet binnen de gestelde kaders, dan blijkt dat uit de resultaten van dit onderzoek.

Hierbij onderscheiden we twee soorten armoedevallen, namelijk een armoedeval bij uitstroom uit een bijstandsuitkering naar betaald werk (werkloosheidsval/uitstroomval) en een armoedeval bij het meer gaan verdienen (doorstroomval).

Om de armoedeval inzichtelijk te maken wordt in dit rapport niet alleen gekeken naar de bestedingsruimte van verschillende huishoudtypen bij verschillende inkomensniveaus, maar wordt ook een specifieke casus uitgewerkt.

1.2.4 Voorbeeldhuur

Uit het woononderzoek 2018 van het CBS komt naar voren dat 96 procent van de huishoudens die de bijstandsuitkering als belangrijkste inkomstenbron hebben, in een huurwoning woont. Op basis hiervan gaan we er in deze rapportage van uit dat huishoudens in een huurwoning wonen.

De huur vormt in de meeste huishoudens de hoogste uitgave op de begroting. De huurprijzen in dit onderzoek zijn vastgesteld in overleg met de gemeente. Hierbij gaan we uit van vaak voorkomende huren voor inwoners van de gemeente Utrecht met een laag inkomen. In 2020 bedroegen die huren € 518 voor één- en tweepersoonshuishoudens en € 607 voor drie- en meerpersoonshuishoudens. De huren zijn sindsdien met gemiddeld 3 procent gestegen. De huren waar we voor 2022 van uitgaan zijn daarom € 534 voor één- en tweepersoonshuishoudens en € 625 voor drie- en meerpersoonshuishoudens.

1.2.5 Inflatie en bestedingsruimte

Op het moment van het opstellen van deze MER is er sprake van flinke prijsstijgingen, vooral voor energie. Dit heeft gevolgen voor de Nibud-uitgavencijfers en daarmee voor de bestedingsruimte van huishoudens. De begrotingen in dit onderzoek zijn zo veel mogelijk gebaseerd op het prijspeil van januari 2022, inclusief de CBS-gegevens over energieprijzen.

Omdat het kabinet verschillende maatregelen treft om de sterk stijgende energieprijzen en aanhoudende inflatie te compenseren, die op verschillende momenten ingaan is het van belang om inzicht te hebben in welke maatregelen wel en welke niet zijn meegenomen in deze rapportage. In bijlage 1 is dit terug te vinden bij de post “energie”.

Het Nibud volgt de ontwikkelingen op de voet en past uitgavencijfers gedurende het jaar aan als actuele ontwikkelingen daar aanleiding toe geven. Het is vanwege deze hoge inflatie mogelijk dat de bestedingsruimte gepresenteerd in deze MER te positief wordt ingeschat. Zeker bij beperkte positieve bestedingsruimte is het goed om te realiseren dat dit op korte termijn wellicht kan omslaan in een tekort. Het Nibud adviseert hier rekening mee te houden bij de interpretatie van de resultaten.

1.3 Leeswijzer

Het rapport is als volgt opgebouwd: In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de onderzoeksmethode. Hoofdstuk 3 geeft een toelichting op de landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen. In hoofdstuk 4 worden de resultaten weergegeven: Wat is de bestedingsruimte van de onderzochte huishoudtypen? En wat zijn de effecten van het minimabeleid op de financiële positie van deze huishoudens? Ten slotte staan in hoofdstuk 5 de conclusies van het rapport.

2 Onderzoeksmethode: begrotingen

2.1 Inleiding

Om het effect van inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens te berekenen, maakt het Nibud gebruik van begrotingen. Uit deze begrotingen zijn de inkomsten en uitgaven van de huishoudens af te lezen.

De begrotingen in deze rapportage zijn gemaakt voor verschillende huishoudtypen op verschillende inkomensniveaus. Hierbij gaan we ervan uit dat huishoudens in een huurwoning wonen.

De begrotingen zijn voor groepen van huishoudens. De bedragen in de begrotingen zijn gemiddelden; in werkelijkheid zal de financiële situatie van de individuele huishoudens er anders uitzien. De begroting laat dus niet zien in hoeverre een individueel huishouden een sluitende begroting heeft. Wel wordt duidelijk in hoeverre een groep huishoudens een sluitende begroting heeft. Bij het opstellen van de begrotingen wordt geen rekening gehouden met schulden, omdat daarover niets algemeens te zeggen valt. Schulden komen echter vaak voor onder huishoudens met lage inkomens.[1]

Maandbegrotingen

Alle begrotingen zijn maandbegrotingen, waarbij de inkomsten en uitgaven zijn omgerekend naar gemiddelde maandbedragen. In de praktijk kunnen er flinke verschillen zijn tussen de maanden van het jaar. Vakantiegeld wordt bijvoorbeeld vaak jaarlijks uitgekeerd, maar wordt in deze rapportage uitgedrukt in een maandelijks bedrag. Het inkomen is in iedere begroting een vast gegeven.

2.2 Inkomsten

In deze rapportage worden op vijf inkomensniveaus begrotingen opgesteld voor de betreffende voorbeeldhuishoudens: het minimuminkomen (bijstand/AOW-uitkering), 110 procent, 125 procent en 130 procent en 140 procent van de geldende bijstandsnorm. Met bijstandsniveau wordt in deze rapportage bedoeld de norm op grond van de Participatiewet, artikel 5 lid 1 sub c.

Onvolledige AOW

Voor huishoudens vanaf de AOW-leeftijd wordt op 100 procent uitgegaan van de volledige AOW-uitkering. In een apart voorbeeld wordt de situatie met een onvolledige AOW-uitkering inzichtelijk gemaakt. Op 100 procent wordt de AOW-uitkering hierbij door de aanvullende inkomensvoorziening ouderen (AIO) aangevuld tot bijstandsniveau.

Gemiddelde maandbegrotingen

De begrotingen die gepresenteerd worden in dit rapport zijn gemiddelde maandbegrotingen. In die begrotingen wordt het totaal besteedbaar maandinkomen weergegeven. Dat inkomen bestaat uit alle inkomsten van het huishouden, zoals netto salarissen, uitkeringen, kortingen op de belasting, zorgtoeslag, huurtoeslag, vakantiegeld, kinderbijslag, kinderopvangtoeslag en kindgebonden budget.

[1] 19 procent van de huishoudens met geregistreerde problematische schulden had in 2020 een laag inkomen, tegenover 5,6 procent van de huishoudens zonder geregistreerde problematische schulden (CBS, 2021, "Schuldenproblematiek in beeld")

De vakantietoeslag wordt meestal niet maandelijks uitgekeerd en de kinderbijslag wordt een keer per kwartaal uitbetaald. In de begrotingen zijn die bedragen opgenomen als gemiddelde maandbedragen.

De inkomensafhankelijke combinatiekorting voor werkende alleenstaande ouders met jonge kinderen wordt in de begrotingen apart getoond als voorlopige aanslag. Het loon plus de voorlopige aanslag is gelijk aan het betreffende percentage van de bijstandsnorm. De kinderbijslag en het kindgebonden budget (inclusief de alleenstaande ouderkop) komen hier nog bovenop.

Voor paren wordt er uitgegaan van een situatie waarin slechts een van beide partners werkt. Deze eenverdienerssituatie is de minst gunstige situatie. Als beide partners werken, dan hebben zij bij hetzelfde bruto inkomen een hoger netto inkomen dan eenverdieners. Dat komt doordat beide partners dan recht hebben op heffingskortingen. Dat betekent ook dat we in dit rapport voor paren met kinderen tot 12 jaar geen rekening hebben gehouden met de inkomensafhankelijke combinatiekorting. Als beide ouders werken, dan hebben zij daar wel recht op en ziet de inkomenssituatie er iets beter uit dan in de begrotingen in dit rapport.

In de begrotingen is geen rekening gehouden met eigen vermogen of eventuele inkomsten daaruit. Ook is er geen rekening gehouden met inkomsten of betalingen vanwege alimentatie.

Op welke manier de regelingen doorwerken in de begrotingen en wat de invloed is op het inkomen van de verschillende huishoudens is te zien in bijlage 2.

In de rapportage wordt verondersteld dat de huishoudens maximaal gebruik maken van alle inkomensondersteunende regelingen die op hen van toepassing zijn, zowel de landelijke als de gemeentelijke regelingen.

2.3 Uitgaven: Basispakket & Sociale participatie

De noodzakelijke uitgaven vullen we in via een basispakket met een apart pakket voor sociale participatie. Het basispakket bestaat uit uitgaven die voor elk huishouden niet of moeilijk vermijdbaar zijn.
De begroting bestaat uit een pakket aan vrij goedkope artikelen (niet de allergoedkoopste) die algemeen verkrijgbaar zijn. We houden geen rekening met tweedehands artikelen.
In bijlage 1 staan de uitgangspunten en de samenstelling van de pakketten beschreven. Het basispakket en het pakket voor sociale participatie zijn op bepaalde punten verschillend voor de diverse huishoudtypen. Een alleenstaande staat immers voor andere kosten dan bijvoorbeeld een gezin met kinderen.

Sociale participatie

Als voorbeeld heeft het Nibud een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. Dit pakket is opgesteld in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau. Het gaat om uitgaven aan contributies en abonnementen, bezoek ontvangen en op bezoek gaan, vakantie/uitgaan en recreatief vervoer.

Sociale participatie wordt door velen als noodzakelijk beschouwd en is in veel gemeenten op de een of andere manier onderdeel van het minimabeleid. De uitgaven voor sociale participatie staan beschreven in bijlage 1.

Persoonlijk onvermijdbare uitgaven

Naast de noodzakelijke uitgaven van de pakketten zijn er in individuele gevallen persoonlijk moeilijk of niet-vermijdbare uitgaven. Dit zijn uitgaven die voor een bepaald persoon onontkoombaar zijn. Bijvoorbeeld wanneer iemand een speciaal dieet moet volgen. Voor dit soort uitgaven is vaak een tegemoetkoming mogelijk via gemeentelijk beleid. Deze uitgaven worden in dit rapport niet meegenomen.
In de begrotingen is ook geen rekening gehouden met kosten voor een huisdier of voor roken. Deze uitgaven worden niet gezien als onvermijdbaar. Indien een huishouden hiervoor toch kosten heeft, wordt het saldo op de begroting lager dan in deze rapportage is weergegeven.
Mensen die werken maken extra kosten ten opzichte van niet werkenden. Deze kosten zijn meegenomen in het basispakket als aparte post bij een inkomen vanaf 110 procent van het toepasselijk minimum.

2.4 Uitgavensoorten

In alle begrotingen onderscheidt het Nibud drie soorten uitgaven:

- Vaste lasten. Komen regelmatig terug. Meestal vaste bedragen waar een contract aan ten grondslag ligt. Voorbeelden zijn de huur, energiekosten en verzekeringen.
- Reserveringsuitgaven. Komen niet regelmatig voor. De hoogte is niet precies bekend. Voorbeelden hiervan zijn de kosten voor inventaris (meubels, apparatuur/witgoed) en kleding.
- Huishoudelijke uitgaven. Steeds terugkerende uitgaven die maandelijks kunnen variëren. Voorbeelden zijn voeding, was- en schoonmaakartikelen en persoonlijke verzorging.

Lokale tarieven

In deze rapportage wordt gerekend met minimale bedragen die huishoudens nodig hebben om deze uitgaven te kunnen betalen. Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de tarieven voor heffingen, de premie van de collectieve zorgverzekering en de kosten van de peuterspeelzaal.

Minimabeleid

Als er inkomensondersteunende maatregelen zijn die een vergoeding vormen voor bepaalde uitgavenposten, dan is hier rekening mee gehouden in de begrotingen. De regelingen staan beschreven in het volgende hoofdstuk.

2.5 Voorwaarden aan de begrotingen

In de begrotingen wordt gerekend met minimale bedragen. Naast de cijfermatige kant moet daarom rekening worden gehouden met drie belangrijke voorwaarden.

1. Zeer goed met geld kunnen omgaan
Een goed overzicht van alle inkomsten en uitgaven is noodzakelijk. Alleen dan kan er voldoende geld opzij worden gezet om onregelmatige uitgaven te kunnen doen. Een gebrek aan goed overzicht kan vaak confronterend zijn en moeilijk te doorbreken.

2. Alle inkomensondersteuning aanvragen
Toeslagen en tegemoetkomingen beslaan vaak een groot deel van het totale inkomstenplaatje. Het is daarom voor huishoudens belangrijk om te weten op welke inkomensondersteuning men recht heeft en hoe en waar deze moet worden aangevraagd. Het tijdig doorgeven van gegevens is hierbij belangrijk. En daarmee dus ook een actieve houding.

3. Geen grote persoonlijk onvermijdbare uitgaven hebben
Hoge persoonlijk onvermijdbare uitgaven zoals afbetalingen, zorgkosten of een hoge huur, kunnen het moeilijk of onmogelijk maken om een sluitende begroting op te stellen. Als de uitgaven niet omlaag gebracht kunnen worden, dan resteert er niks anders dan om te bezuinigen op overige uitgaven. In het geval van de begrotingen met minimale uitgaven, zoals ze in dit rapport zijn opgesteld, ontstaat het gevaar dat er ook bezuinigd wordt op noodzakelijke uitgaven. Dit kan er toe leiden dat er totaal geen reserves meer zijn om tegenslagen op te kunnen vangen, dat rekeningen niet meer betaald worden waardoor schulden ontstaan of dat gezondheidsbedreigende omstandigheden ontstaan.

Deze voorwaarden zijn voor een deel te vangen in competenties voor goed financieel beheer. Het gaat hierbij niet alleen om vaardigheden, maar ook om gedragsaspecten. Daarom is inkomensondersteuning alleen niet voldoende. Het is ook belangrijk om ondersteuning op het gebied van het aanleren van vaardigheden te bieden, aangevuld met ondersteuning die rekening houdt met min of meer individuele gedragsaspecten.

In de gemeente Utrecht zijn er initiatieven om inwoners te helpen met hun financiën. Een voorbeeld hiervan is het Huishoudboekje, waarmee mensen ontzorgt worden en geholpen worden met het behouden van financieel overzicht (paragraaf 3.2.9).

2.6 De begrotingen
Volgens de methodiek die hierboven staat beschreven, worden de begrotingen opgesteld. Deze begrotingen staan in bijlage 2.

3 Minimabeleid

In dit hoofdstuk worden diverse landelijke en gemeentelijke regelingen voor inkomensondersteuning van minima beschreven. Alleen de regelingen die in de berekeningen zijn meegenomen komen in dit hoofdstuk aan bod. Paragraaf 3.1 beschrijft de landelijke regelingen; in paragraaf 3.2 komen de lokale inkomensondersteunende regelingen aan bod.

3.1 Landelijk beleid

Bij het opstellen van de begrotingen worden de landelijke heffingskortingen, de landelijke toeslagen en de kinderbijslag in de berekeningen opgenomen.

Landelijke heffingskortingen

Heffingskortingen zijn kortingen op de belasting. Hiermee wil de overheid bepaalde groepen ondersteunen. Denk aan ouders, ouderen en gehandicapten. Door de heffingskorting betalen zij minder belasting.
De volgende heffingskortingen (2022) zijn voor de voorbeeldhuishoudens van belang:

Algemene heffingskorting
Voor iedereen boven de 18 die inkomstenbelasting betaalt, ook als men niet werkt. De algemene heffingskorting bedraagt maximaal € 2.888 per jaar voor mensen onder de AOW-gerechtigde leeftijd en € 1.494 vanaf de AOW gerechtigde leeftijd.

Arbeidskorting
Voor iedereen die betaald werk heeft, ook als men daarnaast nog gedeeltelijk een uitkering ontvangt. De arbeidskorting bedraagt maximaal € 4.260 per jaar.

Inkomensafhankelijke combinatiekorting
Voor werkende ouders met kinderen jonger dan 12 jaar. Deze wordt toegekend aan de alleenstaande ouder of aan de minst verdienende fiscale partner. Deze heffingskorting bedraagt maximaal € 2.534 per jaar.

Ouderenkorting en alleenstaande ouderenkorting
Heffingskortingen voor AOW-gerechtigden. De ouderenkorting bedraagt maximaal € 1.726 per jaar; de alleenstaande-ouderenkorting is € 449 per jaar.

Landelijke toeslagen

Toeslagen zijn bijdragen van de overheid om tegemoet te komen in de kosten voor de zorgverzekering, huur of kind(eren). Of een huishouden recht heeft op bepaalde toeslagen, is afhankelijk van een aantal factoren (bijvoorbeeld inkomen).
De volgende toeslagen (2022) zijn van belang voor de voorbeeldhuishoudens:

Zorgtoeslag
Zorgtoeslag is een bijdrage van de overheid voor de kosten van de zorgverzekering. Iemand kan aanspraak maken op zorgtoeslag vanaf 18 jaar. Dit geldt voor zowel alleenstaanden als stellen. Het inkomen moet wel onder de inkomensgrens vallen. Een alleenstaande heeft recht op zorgtoeslag bij een toetsinkomen van € 31.998 of minder. Voor samenwonenden is deze grens € 40.944.

Naast de inkomensgrens is er ook een vermogensgrens voor de zorgtoeslag. In 2022 bedraagt deze voor alleenstaanden € 120.020 en voor paren € 151.767.
De zorgtoeslag voor een alleenstaande is maximaal € 111 per maand. Voor een stel is de zorgtoeslag maximaal € 212. Hoe lager het inkomen, hoe meer toeslag iemand ontvangt.

Huurtoeslag
Huurtoeslag is een bijdrage van de overheid in de huurkosten. Huurders van een zelfstandige huurwoning kunnen in aanmerking komen voor huurtoeslag. De hoogte van de huurtoeslag is afhankelijk van het inkomen, het vermogen, de huishoudsamenstelling en de huur. Vanaf 1 januari 2020 kent de huurtoeslag geen inkomensgrenzen meer, maar wordt de huurtoeslag inkomensafhankelijk afgebouwd. De vermogensgrens voor de huurtoeslag van € 31.747 per persoon is strenger dan voor de zorgtoeslag.

Huishoudens krijgen boven de minimale basishuur[2] volledige huurtoeslag tot een huur van € 442,46 . Voor een huur boven dit bedrag wordt voor een- en tweepersoonshuishoudens 65 procent van de huur tot € 633,25 vergoed. Voor huishoudens vanaf drie personen is dit tot een huur van € 678,66 . Alleenstaanden of ouderen/ hulpbehoevenden krijgen boven deze huur tot een huur van maximaal € 763,47 vervolgens nog 40 procent vergoed.

Kinderopvangtoeslag
Kinderopvangtoeslag is een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang. De kinderopvangtoeslag is geregeld in de Wet kinderopvang. De wet geldt voor dagopvang voor kinderen van 0 tot 4 jaar en buitenschoolse opvang voor basisschoolkinderen. Maar ook voor opvang door ouderparticipatiecrèches of gastouders via een gastouderbureau en voor de peuterspeelzaal. Informele opvang door familie of kennissen valt hier dus niet onder.
Om voor kinderopvangtoeslag in aanmerking te komen moet de instelling zijn aangemeld bij het Landelijk Register Kinderopvang. Ook moeten, in het geval van paren, beide ouders werken, tenzij er een re-integratietraject wordt gevolgd.

De vergoeding wordt berekend over een maximaal uurtarief van € 8,50 voor kinderen tot vier jaar (dagopvang) en van € 7,31 voor kinderen in de basisschoolleeftijd (buitenschoolse opvang). Wanneer iemand per uur meer dan dit bedrag betaalt, ontvangt hij of zij over dit extra deel geen toeslag.
Tot een inkomen van € 26.066 is de vergoeding 96% van de kosten tot het maximale uurtarief. Voor hogere inkomens daalt dit percentage. Het percentage daalt sneller voor het kind waarvoor de meeste kosten worden gemaakt dan voor het kind of de kinderen waarvoor minder kosten worden gemaakt.

Er gelden grenzen voor het totaal aantal uren waarvoor kinderopvangtoeslag aangevraagd kan worden. Dit is afhankelijk van het aantal uur dat men werkt.

Kindgebonden budget
Iedereen met kinderen jonger dan 18 jaar kan in aanmerking komen voor het kindgebonden budget. Dit is een maandelijkse, inkomensafhankelijke bijdrage in de

[2] De minimale basishuur is inkomensafhankelijk en bedraagt voor huishoudens op minimumniveau € 237,62. (Voor AOW-gerechtigden is dit voor eenpersoonshuishoudens € 235,80 en voor meerpersoonshuishoudens € 233,99). Bij een hoger inkomen wordt de basishuur hoger.

kosten van kinderen. Voorwaarde is dat iemand zijn of haar kind 'in belangrijke mate onderhoudt'.

Alleenstaande ouders met een verzamelinkomen tot € 22.356 ontvangen het maximale kindgebonden budget. Voor paren met kinderen is de inkomensgrens in 2020 flink verhoogd, deze inkomensgrens ligt nu op € 39.596 . Na dit inkomen wordt de hoogte van het bedrag geleidelijk afgebouwd. Het bedrag aan kindgebonden budget is afhankelijk van het aantal kinderen en de leeftijd van de kinderen. Alleenstaande ouders ontvangen meer dan paren, omdat zij recht hebben op een extra vast bedrag van € 273,75 per maand. Het kindgebonden budget voor het tweede kind is lager dan voor het eerste kind en vanaf het derde kind eveneens lager dan voor het tweede kind. Vanaf 12 jaar is het kindgebonden budget hoger.

Kinderbijslag
Een ouder heeft recht op kinderbijslag voor eigen kinderen en stiefkinderen tot 18 jaar en soms voor pleegkinderen tot 16 jaar. Kinderbijslag wordt eenmaal per kwartaal uitgekeerd. De bedragen worden in het geval van meerdere kinderen bij elkaar opgeteld. De bedragen voor kinderbijslag zijn afhankelijk van de leeftijd van het kind en onafhankelijk van het inkomen. De kinderbijslag voor een kind van 12 tot 18 jaar bedraagt € 329,56. Voor 6 tot 12 jaar en voor 0 tot 6 jaar is het respectievelijk € 280,13 en € 230,69. De begrotingen die gepresenteerd worden in dit rapport zijn gemiddelde maandbegrotingen. De kinderbijslag is hierin ook als maandbedrag opgenomen.

3.2 Lokaal minimabeleid

Naast de landelijke inkomensondersteunende maatregelen heeft de gemeente Utrecht voor huishoudens met een laag inkomen ook een lokaal minimabeleid. Deze regelingen komen in de volgende paragrafen aan bod. Ook wordt aangegeven hoe het lokale minimabeleid is verwerkt in de begrotingen.

3.2.1 Lokaal kwijtscheldingsbeleid

In de gemeente Utrecht kan voor alle lokale lasten die voor huurders gelden, kwijtschelding worden aangevraagd. De gemeente toetst bij het vaststellen van de kwijtschelding aan 100 procent van de norm op grond van de Participatiewet. Dat wil zeggen dat afhankelijk van het vermogen, huishoudens met een inkomen op bijstandsniveau in principe geen gemeentelijke heffingen hoeven te betalen. Bij een inkomen hierboven wordt de betalingscapaciteit berekend door het inkomen te verminderen met het norminkomen. Er vindt een correctie plaats voor eigen uitgaven aan huur en voor nominale ziektekostenpremies.

Tabel 1: Gemeentelijke en waterschapsheffingen (tarieven 2022)

Afvalstoffenheffing	1 persoon	€ 303,85
	2 personen of meer	€ 353,85
Rioolheffing		€ 228,32
Hondenbelasting*	Per hond	€ 86,04
Waterzuiveringsheffing	1 persoon	€ 62,50
	2 personen of meer	€ 187,50
Ingezetenenheffing		€ 92,21

* in de begrotingen wordt geen rekening gehouden met de kosten van een huisdier

De beleidsvrijheid ten aanzien van het kwijtscheldingsbeleid wordt bepaald door landelijke regelgeving. Hierbij wordt aan gemeenten de mogelijkheid geboden om rekening te houden met de kosten voor kinderopvang en om voor AOW'ers uit te gaan van de netto AOW in plaats van de bijstandsbedragen. De gemeente Utrecht maakt gebruik van de mogelijkheid om uit te gaan van de verhoogde norm voor AOW'ers, maar houdt geen rekening met de kosten voor kinderopvang bij de bepaling van de betalingscapaciteit.

Bij het waterschap is kwijtschelding mogelijk voor de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing ingezetenen. Bij de berekening van de kwijtschelding hanteert het waterschap, net zoals de gemeente, de norm van 100 procent van de toepasselijke norm.

De betalingscapaciteit (en daarmee de kwijtschelding) van de gemeentelijke heffingen en het waterschap wordt gezamenlijk berekend, over de aanslag van beide heffingen samen.

3.2.2 Collectieve (aanvullende) zorgverzekering

Het verzekeren tegen ziektekosten is voor iedereen wettelijk verplicht. Voor inwoners met een laag inkomen biedt de gemeente Utrecht een collectieve zorgverzekering aan van zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid, de U-polis.

Inwoners kunnen kiezen uit een vaste basisverzekering met twee verschillende aanvullende pakketten: AV-Utrecht Standaard en AV-Utrecht Top. Dit laatste pakket is duurder, maar kent meer en hogere vergoedingen.

In dit onderzoek rekenen we met de premie van de AV-Utrecht Top, omdat de meeste inwoners die gebruik maken van de U-polis voor deze aanvullende verzekering gekozen hebben. Dit blijkt ook een terechte keuze: meer dan 80 procent van de deelnemers gebruikt het volledig eigen risico.

Tabel 2: premie en bijdrage collectieve zorgverzekering gemeente Utrecht 2022

Utrecht-Standaard	€ 145,06	Utrecht-Top	€ 167,81
Zorg Zeker Polis	€ 129,85	Zorg Zeker Polis	€ 129,85
Utrecht-Standaard (AV)	€ 28,75	Utrecht-Top (AV)	€ 59,50
Collectiviteitskorting	€ -4,54	Collectiviteitskorting	€ -4,54
Gemeentelijke bijdrage	€ -9,00	Gemeentelijke bijdrage	€ -17,00

Om voor de U-polis in aanmerking te komen, hanteert de gemeente Utrecht een inkomensgrens van 125 procent van de geldende bijstandsnorm. Bij inkomens boven 125 procent gaan we uit van een gemiddelde basisverzekering plus aanvullende verzekering.

De kosten van de premie zijn in de begrotingen opgenomen onder de uitgavenpost 'zorgverzekering'. De zorgtoeslag die huishoudens ontvangen is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

Het is mogelijk om het verplichte eigen risico gespreid te betalen. Hier is rekening mee gehouden in de uitgavenpost 'zorgverzekering'. Bij de uitgavenpost 'eigen risico zorgverzekering' is dit gecorrigeerd.

3.2.3 De U-pas

De U-pas is een 'meedoen-pas' voor inwoners in de gemeente Utrecht met een laag inkomen. Zowel kinderen als volwassenen kunnen het jaarlijkse persoonlijke budget inzetten voor sportieve en culturele activiteiten. Kinderen kunnen het budget daarnaast inzetten voor de bekostiging van schoolactiviteiten. Het U-pasbudget wordt voor een kind dan ook wel 'Kindpakket' genoemd. Er is dus geen aparte participatieregeling en schoolkostenregeling, maar één budget waarbij men vrij is hoe men dit wil besteden.

Kinderen en volwassenen kunnen de U-pas aanvragen als het huishoudinkomen niet meer is dan 125 procent van het toepasselijk minimum. Het maximale U-pasbudget per jaar verschilt met de leeftijd:

- 0 t/m 3 jaar: € 150
- 4 t/m 11 jaar: € 275
- 12 t/m 17 jaar: € 385
- 18 jaar en ouder: € 120

Het budget voor de U-pas is voor de verschillende huishoudens in de begrotingen opgenomen bij de post 'sociale participatie'.

Per 1 juli 2021 geldt voor de U-Pas een gezinstegoed. Dat wil zeggen dat de tegoeden van alle kinderen binnen één gezin bij elkaar opgeteld mogen worden.

Naast activiteiten kan het U-pastegoed ook besteed worden aan bijvoorbeeld een laptop of een fiets. Voor schoolgaande kinderen vanaf 12 jaar is er gerekend met de kosten voor de aanschaf van een laptop en een vergoeding daarvoor via de U-Pas. Het budget voor de U-pas dat verrekend is met de post sociale participatie is verlaagd met dit bedrag.

Als onderdeel van het Kindpakket van de U-Pas kunnen kinderen zwemlessen volgen om diploma A, B of C te behalen. Omdat zwemlessen niet als kostenpost in de begrotingen zijn opgenomen, worden deze ook niet verrekend.

3.2.4 Individuele Inkomenstoeslag

De individuele Inkomenstoeslag (IIT) is bedoeld voor huishoudens die ouder zijn dan 21 jaar maar jonger dan de AOW-leeftijd en die 3 jaar of langer een inkomen tot 110 procent van de bijstandsnorm hebben. Voor gehuwden/samenwonenden met tenminste 1 kind van 12 tot 18 jaar is de inkomensgrens 125 procent van de bijstandsnorm.

Er wordt gekeken naar het bruto inkomen van de afgelopen drie jaar zoals vermeld staat op de jaaropgave. De IIT bedraagt per twaalf maanden:

- € 240 voor alleenstaanden;
- € 54 voor alleenstaande ouders met kinderen jonger dan 12 jaar;
- € 652 voor alleenstaande ouders met tenminste 1 kind van 12 tot 18 jaar;
- € 613 voor gehuwden/samenwonenden;
- € 613 voor gehuwden/samenwonenden met kind(eren) jonger dan 12 jaar;
- € 869 voor gehuwden/samenwonenden met ten minste 1 kind van 12 tot 18 jaar met een inkomen dat niet hoger is dan 110 procent;
- € 435 voor gehuwden/samenwonenden met ten minste 1 kind van 12 tot 18 jaar met een inkomen hoger dan 110 procent en niet hoger dan 125 procent;

Bij de resultaten van deze rapportage worden de saldi van huishoudens die in aanmerking komen voor de individuele inkomenstoeslag apart gepresenteerd.

3.2.5 Overige regelingen

Particuliere fondsen

Naast het minimabeleid van de gemeente kunnen inwoners van Utrecht met een laag inkomen ook gebruikmaken van vergoedingen via particuliere stichtingen en fondsen, bijvoorbeeld het Jeugdfonds Cultuur, het Sportfonds en Stichting Leergeld. Hierbij gaat het niet om structurele vergoedingen en deze zijn daarom niet meegenomen in de berekeningen.

Mondmaskers en zelftesten

In de begrotingen is rekening gehouden met de kosten voor Corona zelftesten en mondmaskers. Inwoners van de gemeente Utrecht met een U-Pas kunnen drie zelftesten en drie mondmaskers ophalen bij het wijkbureau. We hebben deze kosten daarom op nul gesteld tot en met een inkomen van 125 procent.

3.2.6 Bijzondere bijstand

De gemeente Utrecht verstrekt voor bijzondere en noodzakelijke kosten individuele bijzondere bijstand. Hierbij wordt rekening gehouden met draagkracht. Tot een inkomen tot 110 procent van de geldende bijstandsnorm is de draagkracht 5 procent van de draagkrachtruimte. Van het meerinkomen tot 200 procent van de bijstandsnorm wordt 30 procent als draagkracht aangemerkt, daarboven is de draagkracht 100 procent.

Bij de draagkrachtberekening wordt de individuele inkomenstoeslag buiten beschouwing gelaten en een aantal kosten op de draagkrachtruimte in mindering gebracht conform artikel 12 lid 7 RBBU.

De individuele bijzondere bijstand wordt in dit onderzoek niet meegenomen omdat deze sterk afhankelijk is van de persoonlijke situatie. Uitzondering zijn de huishoudens met een zorgvraag. Bij deze huishoudtypen gaan we uit van een aantal veronderstellingen die worden beschreven in paragraaf 3.3. Indien voor een of meer van deze voorzieningen individuele bijzondere bijstand kan worden aangevraagd, wordt dit meegenomen in de begroting.

3.2.7 Kinderopvang en peuterspeelzaal

Op grond van de Wet kinderopvang kunnen ouders van kinderen tot 12 jaar een tegemoetkoming toegekend krijgen voor de kosten van kinderopvang, de kinderopvangtoeslag. Vervolgens resteert een eigen bijdrage voor deze kosten. De gemeente kan vergoeding verlenen voor de eigen bijdrage als iemand werkt of een arbeidsmarktgericht traject volgt.

Kinderopvang

Alleenstaande ouders met een inkomen boven bijstandsniveau zullen enkele dagen per week werken en gebruik maken van de kinderopvang voor het kind van drie jaar.
Bij 110 procent van het minimuminkomen wordt gerekend met 20 uur kinderopvang per week, vanaf een inkomen op 125 procent wordt uitgegaan van 30 uur kinderopvang.

Een alleenstaande ouder met een bijstandsuitkering (die geen arbeidsmarktgericht traject volgt) hoeft geen gebruik van de kinderopvang te maken; daarom zijn in de begrotingen op 100 procent geen kosten voor kinderopvang opgenomen.
Ook paren zonder werk (met een bijstandsuitkering) of paren waarvan één van beide partners werkt zullen geen gebruik maken van de kinderopvang.

De kinderopvangtoeslag vergoedt de kosten voor kinderopvang tot een bepaald maximum. In de gemeente Utrecht liggen de tarieven voor kinderopvang gemiddeld 50 cent per uur hoger dan dit maximum tarief. Die 50 cent moeten huishoudens dus zelf betalen.

Peuterspeelzaal

We gaan ervan uit dat kinderen tussen 2,5 en 4 jaar een dagdeel per week naar de peuterspeelzaal gaan.

Per 1 januari 2018 zijn peuterspeelzalen omgevormd tot kinderdagverblijven. Dit is geregeld in de Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Hierdoor krijgen sommige ouders die gebruik maken van de peuteropvang recht op kinderopvangtoeslag. Alleenverdieners (kostwinnergezin) of niet-werkende ouders komen niet in aanmerking voor kinderopvangtoeslag. Het organiseren van een aanbod voor kinderen is de rol van gemeenten.

Als een of beide ouders niet werken, dan betaalt de gemeente een deel van de kosten voor de peuterspeelzaal. Dit staat gelijk aan de vergoeding van kinderopvangtoeslag. Als een kind een indicatie heeft voor Voorschoolse Educatie, heeft het kind recht op 16 uur per week opvang. Als er geen indicatie is, mag het kind 5 uur naar de opvang. Voor mensen met een laag inkomen is de eigen bijdrage ongeveer € 11 per maand.

De kosten voor kinderopvang en de peuterspeelzaal zijn in de begrotingen opgenomen onder de post "kinderopvang". De kinderopvangtoeslag die de betreffende huishoudens ontvangen is in de begrotingen opgenomen bij de inkomsten.

3.2.8 Compensatie hoge energiekosten

Vanwege de verwachte koopkrachtdaling neemt het kabinet maatregelen om de hoge energieprijzen en de aanhoudende hoge inflatie te compenseren. De eenmalige energievergoeding voor mensen met een inkomen rond bijstandsniveau is verhoogd naar € 800. In de gemeente Utrecht is de energievergoeding beschikbaar voor huishoudens met een inkomen tot en met 125 procent van de bijstandsnorm. In de begrotingen is de vergoeding opgenomen bij de post "gas".

3.2.9 Ondersteunend beleid

Naast deze regelingen kent de gemeente Utrecht meer initiatieven om inwoners te helpen met hun financiën. Een voorbeeld hiervan is het Huishoudboekje, waarmee mensen ontzorgt worden en geholpen worden met het behouden van financieel overzicht. Een ander initiatief is Budgetvaardig, waarmee hulpverleners worden geschoold om financiële problemen te signaleren en mensen te ondersteunen bij het oplossen van financiële problemen. Met dit ondersteunend beleid is niet direct rekening gehouden in de huishoudbudgetten in dit rapport. Ze komen wel tegemoet aan de voorwaarden die worden gesteld aan de begrotingen (paragraaf 2.5).

3.3 Huishoudens met een zorgvraag

In dit onderzoek worden tevens twee huishoudens met extra zorgkosten onderzocht:

- Een alleenstaande onder de AOW-gerechtigde leeftijd met chronische ziekte of beperking;
- Een alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) met chronische ziekte of beperking.

Er is gekozen om alleen te kijken naar alleenstaanden, omdat uit eerdere minima-effectrapportages voor de gemeente Utrecht is gebleken dat alleenstaanden met een zorgvraag structureel een lagere bestedingsruimte hebben dan oudere paren met een zorgvraag.

Hieronder wordt eerst dieper ingegaan op de voorzieningen van de gemeente Utrecht voor huishoudens met een zorgvraag. Daarna worden de profielen van deze huishoudtypen nader omschreven en wordt bekeken wat het effect van de regelingen is op de maandbegroting van de huishoudens met een zorgvraag.

3.3.1 Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) zorgt ervoor dat mensen met een handicap, chronisch zieken en ouderen een zo normaal mogelijk dagelijks leven kunnen leiden. De gemeente bekijkt of hulp nodig is en waarmee iemand het beste is geholpen. Iedere gemeente regelt dit op zijn eigen manier.
Naast algemene taken, zoals het vergroten van de leefbaarheid in de gemeente, heeft de gemeente op basis van de Wmo de volgende taken:

- ondersteuning van mensen met een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking zodat zij mee kunnen doen aan de samenleving, bijvoorbeeld door

begeleiding, zinvolle daginvulling, huishoudelijke verzorging, woningaanpassing, vervoer of een rolstoel;
- ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers, bijvoorbeeld door trainingen, of ondersteuning in het geval dat de mantelzorger ziek is.

3.3.2 Collectieve zorgverzekering

Zoals in paragraaf 3.2.2 staat beschreven, kent de gemeente Utrecht een uitgebreide collectieve zorgverzekering waar huishoudens met extra zorgkosten veel profijt van kunnen hebben: de AV-Utrecht Top. Via dit pakket is onder meer de eigen bijdrage voor Wmo maatwerkvoorzieningen (tot een bedrag van € 370 per jaar).

3.3.3 Tegemoetkoming Zorgkosten

Voor inwoners met een beperking of chronische ziekte, kent de gemeente Utrecht de Tegemoetkoming Zorgkosten. Het gaat om een bijdrage van maximaal € 200 per jaar, voor inwoners met zorgkosten van € 200 of meer, die niet op een andere manier vergoed worden. In de begrotingen van de huishoudens met een zorgvraag is deze tegemoetkoming opgenomen onder de inkomsten.
Aan de tegemoetkoming zijn de volgende voorwaarden verbonden:
- Woonachtig in Utrecht;
- Er is sprake van een beperking of chronische ziekte;
- Er zijn zorgkosten van € 200 of meer die niet worden vergoed;
- Het eigen risico telt niet mee, dit zijn geen bijzondere zorgkosten;
- Het laatst vastgestelde verzamelinkomen (bruto inkomen waarover belasting moet worden betaald) is maximaal € 35.000. Het inkomen van de partner telt ook mee;

Er mag één aanvraag per persoon worden gedaan, voor elke persoon in het huishouden met eigen zorgkosten.

3.3.4 Meerkosten huishoudens met zorgvraag

Om de begrotingen voor huishoudens met een zorgvraag op te maken, moeten zogenoemde zorgprofielen worden opgesteld. Vervolgens kan bepaald worden welke extra kosten dit huishoudens heeft, en welke vergoedingen daar tegenover staan.

De profielen zijn opgesteld door het Nibud, in samenspraak met Ieder(In)[3].

Voor de huishoudens vanaf de AOW-gerechtigde leeftijd geldt het volgende zorgprofiel:
- Stofwisselingsziekte
- Bril
- Gehoorapparaat
- Rollator
- Een medicijn dat door (aanvullende) zorgverzekering vergoed wordt
- Lichte vorm van incontinentie
- Maakt gebruik van de maaltijdvoorziening
- Is aangewezen op een energieverrijkt dieet.
- 3 uur huishoudelijke verzorging per week

[3] Ieder(In) is een belangenorganisatie voor mensen met een beperking of een chronische ziekte.

- 14 uur persoonlijke verzorging per week
- 4 uur verpleging per week
- Personenalarmering
- Gebruik belbus/collectief vervoer
- Woningaanpassing (drempels weg, traplift)

Het profiel voor de huishoudens onder de AOW-gerechtigde leeftijd ziet er als volgt uit:

- Stofwisselingsziekte
- Longproblemen
- Hoog medicijngebruik (deels eigen bijdrage voor betalen)
- Rolstoelgebonden
- 2 uur huishoudelijke verzorging per week
- 12 uur persoonlijke verzorging per week
- 4 uur verpleging per week
- Woningaanpassing (drempels weg, traplift)
- Personenalarmering
- Gebruik belbus / collectief vervoer

Gezien het bovenstaande, zal de begroting van de huishoudens met een zorgvraag op diverse punten afwijken van de standaardbegrotingen:

Huishoudelijke hulp

De huishoudelijke hulp is in de gemeente Utrecht een maatwerkvoorziening. Voor de maatwerkvoorziening geldt een eigen bijdrage via het CAK. De eigen bijdrage bedraagt maximaal € 19 per maand. Voor paren onder de AOW-leeftijd geldt er geen eigen bijdrage.
Huishoudens met een AV-Utrecht Top verzekering (waar we in deze rapportage van uitgaan), krijgen de eigen bijdrage vergoed. Bij een inkomen boven 125 procent van het minimum moet het huishouden de eigen bijdrage Wmo zelf betalen. Dit wordt verrekend met de uitgavenpost “eigen bijdragen/ betalingen zorg”.

Persoonlijke verzorging en verpleging

De persoonlijke verzorging en verpleging vallen in het basispakket van de zorgverzekering. Hierdoor komen er dus geen extra kosten bij.

Maaltijdvoorziening

De maaltijdvoorziening zorgt voor meerkosten ten opzichte van de situatie waarin de warme maaltijd zelf wordt bereid. In deze rapportage veronderstellen we dat de AOW-gerechtigde met zorgvraag niet in staat is om zelf te koken.
Gemiddeld kost een warme maaltijd ongeveer € 5.
De kosten voor een zelf bereide maaltijd bedragen € 2,20 voor een alleenstaande oudere, volgens de Nibud prijzengids. Hiermee komen de meerkosten uit op € 2,30. Voor vijf maaltijden per week komt dit neer op € 50 per maand.

Voor de eigen kosten als gevolg van de maaltijdvoorziening is een vergoeding mogelijk uit de bijzondere bijstand. Hierbij wordt rekening gehouden met de draagkracht. Tot en met 110 procent van de bijstandsnorm is de draagkracht 5 procent, vanaf 110 tot 200 procent is de draagkracht 30 procent en daarboven 100 procent.

De eigen kosten als gevolg van de maaltijdvoorziening zijn in de begrotingen van de alleenstaande oudere met zorgvraag opgenomen onder de post ‘voeding’.

Dieetkosten

De huishoudens met een zorgvraag maken gebruik van een specifiek dieet. De meerkosten van verschillende diëten kunnen zeer uiteenlopen. Bij deze zorgvraag wordt uitgegaan van een energieverrijkt dieet. De meerkosten van dit dieet bedragen € 400 per jaar. Vergeleken met andere diëten is dit niet bijzonder hoog. De dieetkosten komen in aanmerking voor vergoeding via de bijzondere bijstand. Ook kan er belastingaftrek voor opgevoerd worden mits de kosten niet zijn vergoed. We gaan in dit rapport uit van een vergoeding via de bijzondere bijstand.

Collectief vraagafhankelijk vervoer

De huishoudens met een zorgvraag maken gebruik van collectief vraagafhankelijk vervoer. In de gemeente Utrecht betaalt men voor de Regiotaxi een instaptarief en een tarief per zone. Voor 2022 is het instaptarief € 1 plus € 0,25 per kilometer. Dit tarief is gelijk aan de tarieven voor het reguliere openbaar vervoer.
In deze rapportage wordt bij de alleenstaanden (onder en boven de AOW-gerechtigde leeftijd) met zorgvraag gerekend met 4 reizen per maand van 5 kilometer enkele reis, wat neerkomt op € 18 per maand.
We gaan ervan uit dat de personen met een zorgvraag geen gebruik maken van de fiets en regulier openbaar vervoer; de kosten daarvan zijn daarom uit de begroting gehaald. De extra vervoerskosten die uiteindelijk resteren zijn opgenomen onder de post ‘vervoer’.

Huishoudens met een zorgvraag hebben vaak te maken met kosten in verband met vervoer naar het ziekenhuis en/of specialist. Voor dit vervoer gaan we ook uit van het gebruik van collectief vraagafhankelijk vervoer. Ook deze kosten worden vergoed via de maatwerkvoorziening. We gaan uit van 8 reizen per jaar van 10 kilometer enkele reis, wat neerkomt op € 5 per maand.

Voor vervoer in verband met sociale participatie (familiebezoek en/of vervoer naar een dagbegeleiding) is een vergoeding mogelijk vanuit de Wmo. In het pakket voor sociale participatie is een bedrag voor vervoer opgenomen. Dit bedrag is aanvullend op het bedrag voor vervoer in het basispakket. In de begroting is het bedrag dat we voor vervoer opvoeren in het pakket voor sociale participatie, namelijk € 8, op 0 gezet in verband met deze regeling. Het abonnementstarief voor de eigen bijdrage Wmo is opgenomen bij de post “eigen bijdrage/betalingen i.v.m. zorg”.

Door de vergoeding van de vervoerkosten via de zorgverzekering en de Wmo hebben huishoudens met een zorgvraag, die gebruikmaken van vraagafhankelijk vervoer, tot een inkomen van 125 procent geen vervoerkosten. Vanaf 125 procent gaan we uit van een minder uitgebreide zorgverzekering, die de kosten voor collectief vraagafhankelijk vervoer niet vergoedt. Voor de vervoerskosten in verband met sociale participatie loopt de vergoeding door tot 175 procent van het sociaal minimum. Wel betalen huishoudens de eigen bijdrage voor de Wmo.

Waskosten

Voor de extra waskosten in verband met incontinentie bij de oudere huishoudens gaan we uit van twee keer per week extra wassen, wat neerkomt op € 9 per maand. Dit bedrag is in de begrotingen opgenomen onder de post ‘was- en schoonmaakmiddelen’. Voor de extra waskosten is bijzondere bijstand mogelijk.

Medicijnen

Voor de eigen betalingen voor medicijnen rekenen we € 123 op jaarbasis. De kosten worden verrekend met de uitgavenpost 'eigen betalingen zorg'. Een deel hiervan betreft geneesmiddelen op recept (€ 123) waarvan de kosten aftrekbaar zijn.
Voor de eigen bijdrage voor medicijnen kan ook bijzondere bijstand worden aangevraagd. Lang niet iedereen zal dit doen, daarom gaan we in deze rapportage uit van (gedeeltelijke) verrekening via de belasting.

Woningaanpassing

De kosten voor een woningaanpassing (drempels weg, traplift), die vanuit de Wmo wordt toegekend, worden doorgegeven aan het CAK voor de inning van de eigen bijdrage. Deze eigen bijdrage wordt óf betaald vanuit de U-polis (tot 125 procent van het toepasselijk minimum) óf men heeft de eigen bijdrage al betaald voor de huishoudelijke en persoonlijke verzorging. Daarom komen er voor deze woningaanpassingen geen extra kosten meer bij.

Personenalarmering

De kosten voor de personenalarmering worden in de gemeente Utrecht vergoed via de collectieve zorgverzekering. Deze kosten drukken dus niet op de begroting van huishoudens met een zorgvraag die in aanmerking komen voor de U-polis.
Bij een inkomen boven 125 procent, wanneer men niet meer in aanmerking komt voor de U-polis, gaan we uit van een gedeeltelijke vergoeding via de (niet-collectieve) zorgverzekering. Voor de eigen bijdrage rekenen we een bedrag van € 15 per maand. Dit bedrag is opgenomen onder de post "eigen bijdragen/betalingen zorg".

Attentiekosten

Naast bovengenoemde zorgkosten rekenen we nog € 8 per maand voor attentiekosten voor hulp van buren, vrienden, etc. Deze kosten zijn opgenomen onder de post 'eigen bijdragen/betalingen zorg'.

4 Resultaten

4.1 Saldo inkomsten min uitgaven

Dit hoofdstuk bevat de resultaten van het onderzoek.

Een en ander wordt schematisch weergegeven in tabel 1 op de volgende pagina. De tabel bevat per voorbeeldhuishouden een overzicht van het saldo van inkomsten min uitgaven bij verschillende inkomensniveaus. Achtereenvolgens is het saldo weergegeven nadat:

- alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan;
- zowel de uitgaven uit het basispakket als voor sociale participatie zijn gedaan;
- alleen de uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, rekening houdend met de Individuele Inkomenstoeslag (IIT);
- zowel de uitgaven uit het basispakket als voor sociale participatie zijn gedaan, rekening houdend met de Individuele Inkomenstoeslag (IIT).

Verder is de volgende codering weergegeven:

- Een negatief saldo op de maandbegroting is in rood weergegeven.
- Als een hoger inkomen leidt tot minder bestedingsruimte dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een pijltje:
    - Een rood pijltje betekent een armoedeval ten opzichte van de situatie met een bijstandsuitkering (uitstroomval/werkloosheidsval).
    - Een grijs pijltje betekent een armoedeval ten opzichte van het voorliggende inkomensniveau (doorstroomval).

Het kan voorkomen dat een huishouden op een bepaald inkomensniveau te maken heeft met zowel een doorstroom- als een uitstroomval. In dat geval kleurt het pijltje rood.

Uit de tabel valt af te lezen dat er voor een alleenstaande met een bijstandsuitkering € 149 per maand resteert nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan. Als naast de uitgaven uit het basispakket ook alle uitgaven aan sociale participatie zijn gedaan, blijft er € 57 per maand vrij te besteden over. Hierbij is rekening gehouden met alle landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen.

Tabel 1. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand

a. Alleenstaande **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 149	€ 57	€ 169	€ 77
110%	€ 187	€ 95	€ 207	€ 115
125%	€ 295	€ 203	€ 295	€ 203
130%	€ 258	€ 156	€ 258	€ 156
140%	€ 331	€ 229	€ 331	€ 229

b. Alleenstaande oudere **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 364	€ 273		
110%	€ 388	€ 296		
125%	€ 507	€ 415		
130%	€ 466	€ 364		
140%	€ 528	€ 426		

c. Alleenstaande oudere (AIO) **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 278	€ 186		
110%	€ 388	€ 296		
125%	€ 507	€ 415		
130%	€ 466	€ 364		
140%	€ 528	€ 426		

d. eenoudergezin met 2 jonge kinderen 5 & 3 jaar **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 410	€ 261	€ 415	€ 265
110%	€ 418	€ 269	€ 423	€ 273
125%	€ 515	€ 365	€ 515	€ 365
130%	€ 509	€ 314	€ 509	€ 314
140%	€ 645	€ 450	€ 645	€ 450

e. eenoudergezin met 2 oudere kinderen 16 & 14 jaar **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 211	€ 49	€ 266	€ 103
110%	€ 281	€ 118	€ 335	€ 173
125%	€ 414	€ 251	€ 414	€ 251
130%	€ 382	€ 156	€ 382	€ 156
140%	€ 518	€ 293	€ 518	€ 293

Tabel 1. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand (vervolg)

f. Paar zonder kinderen — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 169	€ 25	€ 220	€ 77
110%	€ 258	€ 115	€ 310	€ 166
125%	€ 301	€ 157	€ 301	€ 157
130%	€ 245	€ 82	€ 245	€ 82
140%	€ 296	€ 133	€ 296	€ 133

g. Ouder paar — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 410	€ 266		
110%	€ 418	€ 275		
125%	€ 582	€ 438		
130%	€ 531	€ 367		
140%	€ 622	€ 459		

h. Ouder paar (AIO) — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 277	€ 134		
110%	€ 418	€ 275		
125%	€ 582	€ 438		
130%	€ 531	€ 367		
140%	€ 622	€ 459		

i. paar met 2 jonge kinderen (5 & 3 jaar) — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 254	€ 53	€ 305	€ 104
110%	€ 335	€ 133	€ 386	€ 184
125%	€ 380	€ 179	€ 380	€ 179
130%	€ 322	€ 65	€ 322	€ 65
140%	€ 373	€ 116	€ 373	€ 116

j. paar met 2 oudere kinderen (16 & 14 jaar) — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 77	€ -137	€ 150	€ -65
110%	€ 167	€ -48	€ 239	€ 25
125%	€ 212	€ -2	€ 249	€ 34
130%	€ 127	€ -160	€ 127	€ -160
140%	€ 178	€ -109	€ 178	€ -109

k. paar met 4 kinderen (15, 13, 11 en 8 jaar) — **inclusief inkomenstoeslag**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 122	€ -147	€ 195	€ -74
110%	€ 203	€ -66	€ 275	€ 6
125%	€ 248	€ -21	€ 285	€ 16
130%	€ 163	€ -224	€ 163	€ -224
140%	€ 214	€ -173	€ 214	€ -173

4.2 Bestedingsruimte

4.2.1 Na invulling van alleen het basispakket

Uit de tweede kolom ('saldo na basispakket') blijkt dat alle onderzochte huishoudens voldoende inkomsten hebben om de uitgaven uit het basispakket te betalen.
Het paar met 2 oudere minderjarige kinderen heeft de minste bestedingsruimte. Op bijstandsniveau houden zij elke maand € 77 over. Ook het paar met 4 kinderen heeft met € 122 per maand weinig bestedingsruimte. De alleenstaande tot de AOW-leeftijd heeft daarna de minste bestedingsruimte. Op bijstandsniveau resteert er € 149 per maand. Bij de andere huishoudens is het saldo groter. Het saldo is het hoogst voor huishoudens vanaf de AOW-leeftijd.

4.2.2 Na invulling van het basispakket inclusief sociale participatie

a. Alleenstaande

Een alleenstaande heeft, nadat alle uitgaven uit zowel het basispakket als het pakket voor sociale participatie zijn gedaan, een positief saldo van € 57 op de maandbegroting. Bij 110 procent resteert € 95. Bij 125 procent is het saldo een stuk hoger, namelijk € 203 per maand. Bij 130 procent is het saldo iets lager dan bij 125 procent en bij 140 procent weer hoger.

b. Alleenstaande oudere

Een alleenstaande oudere heeft, nadat alle uitgaven uit zowel het basispakket als het pakket voor sociale participatie zijn gedaan, geen tekorten op de maandbegroting. Met alleen een AOW-uitkering zonder aanvullend pensioen is er een bestedingsruimte van € 273 per maand. Dit loopt op naar € 426 bij 140 procent.
Doordat de AOW-uitkering hoger is dan de bijstandsuitkering, heeft een alleenstaande oudere met alleen AOW meer bestedingsruimte dan een alleenstaande tot de AOW-leeftijd met een bijstandsuitkering.

c. Alleenstaande oudere met onvolledige AOW

Ook een alleenstaande oudere met onvolledige AOW heeft, nadat alle uitgaven uit zowel het basispakket als het pakket voor sociale participatie zijn gedaan, geen tekorten op de maandbegroting. De AOW-uitkering wordt door de AIO-uitkering aangevuld tot het sociaal minimum. De bestedingsruimte bedraagt € 186 per maand. Dat is € 87 minder dan bij een volledige AOW-uitkering.

d. Eenoudergezin met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar)

Het eenoudergezin met 2 jongere kinderen heeft ruim voldoende bestedingsruimte om naast alle uitgaven uit het basispakket alle uitgaven uit het pakket voor sociale participatie te kunnen doen. Op bijstandsniveau is er een bestedingsruimte van € 261 per maand. Dit loopt op naar € 450 bij 140 procent.

e. Eenoudergezin met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar)

Ook het eenoudergezin met 2 oudere kinderen van 14 en 16 jaar kan op bijstandsniveau naast het basispakket alle kosten voor sociale participatie bekostigen. Het saldo bedraagt € 49 per maand. Dit loopt op naar € 293 bij 140 procent.

De bestedingsruimte per maand is lager dan bij het eenoudergezin met jongere kinderen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de hogere kosten voor onderwijs, voeding en vervoer. De hogere uitgaven van oudere kinderen worden enigszins gecompenseerd door iets hogere landelijke toeslagen (kinderbijslag en kindgebonden budget) en de hogere tegemoetkoming voor oudere kinderen vanuit de U-Pas.

f. Paar zonder kinderen

Het paar zonder kinderen heeft op bijstandsniveau een positief saldo van € 25 per maand. Dit is een laag saldo dat in geval van tegenslag al gauw om kunnen slaan in een tekort. Bij een inkomen van 110 procent is de bestedingsruimte € 115 per maand, bij 130 procent is de bestedingsruimte met € 82 per maand lager dan bij 110 en 125 procent. Bij 140 procent is de bestedingsruimte € 133.

Een belangrijke oorzaak van de lage bestedingsruimte bij een inkomen op bijstandsniveau ligt in het feit dat een paar de kosten van twee volwassenen moet dragen, zoals de kosten van de zorgverzekering, kleding en voeding. Deze kosten worden niet gecompenseerd door de hogere bijstandsnorm voor een paar, ten opzichte van de norm voor een alleenstaande.

In de volgende paragraaf gaan we dieper in op de oorzaken achter de lagere bestedingsruimte bij 130 en 140 procent ten opzichte van 110 en 125 procent.

g. Ouder paar

Een ouder paar heeft, nadat alle uitgaven uit zowel het basispakket als het pakket voor sociale participatie zijn gedaan, geen tekorten op de maandbegroting. Met alleen een AOW-uitkering zonder aanvullend pensioen is er een bestedingsruimte van € 266 per maand. Bij 110 procent is het saldo met € 275 nauwelijks hoger dan op AOW-niveau. Dat komt doordat 110 procent van de bijstandsnorm nauwelijks hoger is dan de AOW-uitkering. Bij 125 procent is het saldo € 438 per maand. Bij 130 procent is het saldo € 367, wat iets lager is dan op 125 procent. Dat komt doordat er geen recht meer is op tegemoetkomingen uit het minimabeleid. Bij 140 procent is het saldo € 459 per maand.

h. Ouder paar met onvolledige AOW

Ook een ouder paar met onvolledige AOW heeft, nadat alle uitgaven uit zowel het basispakket als het pakket voor sociale participatie zijn gedaan, geen tekorten op de maandbegroting. De AOW-uitkering wordt door de AIO-uitkering aangevuld tot het sociaal minimum. De bestedingsruimte bedraagt € 134 per maand. Dit is € 133 minder dan bij een volledige AOW-uitkering.

i. Paar met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar)

Het paar met twee jonge kinderen heeft op bijstandsniveau een saldo van € 53 per maand. Dit loopt op naar € 179 bij 125 procent, om vervolgens bij 130 en 140 procent lager uit te komen op respectievelijk € 65 en € 116 (zie paragraaf 4.4).

Dat het paar met jonge kinderen meer ruimte heeft dan het paar zonder kinderen, komt doordat de landelijke toeslagen (kinderbijslag en het kindgebonden budget) plus de gemeentelijke ondersteuning de extra kosten van de 2 jonge kinderen meer dan compenseren.

j. Paar met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar)

Het paar met twee oudere kinderen kan op bijstandsniveau de maandbegroting niet rondkrijgen. Er is sprake van een maandelijks tekort van € 137. Bij 110 procent is er ook nog een tekort, van € 48. Bij 125 procent is er bijna geen tekort meer en bedraagt het saldo € -2. Bij 130 procent vallen er tegemoetkomingen vanuit het minimabeleid weg en ontstaat er een tekort van € 160. Hier gaan we in paragraaf 4.4 op in. Bij 140 procent is het tekort iets lager dan op 130 procent en bedraagt het saldo € -109 per maand.

De bestedingsruimte is op alle onderzochte inkomensniveaus lager dan voor het paar met jonge kinderen. De hogere kinderbijslag en het hogere kindgebonden budget wegen niet op tegen de hogere uitgaven die oudere kinderen met zich meebrengen aan onder meer onderwijs, voeding en kleiding. Ook de vergoedingen voor kinderen uit het minimabeleid (die in zijn totaliteit voor oudere kinderen hoger liggen dan voor jonge kinderen) kunnen dit niet compenseren.

k. Paar met vier kinderen (15, 13, 11 en 8 jaar)

De financiële situatie van het paar met 4 kinderen is vergelijkbaar met het paar met 2 oudere kinderen. De tekorten zijn iets groter, maar de verschillen zijn misschien iets minder groot dan je op voorhand zou verwachten. Dat komt met name door de hogere kinderbijslag en het kindgebonden budget. Die vangen een groot deel van de hogere kosten op. Daarnaast zijn uitgaven voor bijvoorbeeld kleding en voeding relatief gezien weinig hoger door schaalvoordelen.

Op bijstandsniveau bedraagt het tekort € 147 per maand. Op 110 en 125 procent is het tekort lager, respectievelijk € 66 en € 21. Op 130 en 140 procent is het tekort fors groter met respectievelijk € 244 en € 173 per maand.

4.3 Huishoudens met een zorgvraag

Tabel 2. Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand van huishoudens met een zorgvraag

l. Alleenstaande met zorgvraag			**inclusief inkomenstoeslag**	
	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 125	€ 41	€ 145	€ 61
110%	€ 158	€ 74	€ 178	€ 94
125%	€ 228	€ 144	€ 228	€ 144
130%	€ 156	€ 62	€ 156	€ 62
140%	€ 229	€ 135	€ 229	€ 135

m. Alleenstaande oudere met zorgvraag			**inclusief inkomenstoeslag**	
	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 335	€ 251		
110%	€ 346	€ 262		
125%	€ 384	€ 301		
130%	€ 309	€ 216		
140%	€ 371	€ 277		

l. Alleenstaande met chronische ziekte of beperking

De alleenstaande met een chronische ziekte of beperking heeft op bijstandsniveau een bestedingsruimte is van € 41 per maand. Dat maakt dit huishouden erg kwetsbaar. Als er

sprake is van hogere meerkosten in verband met de zorgvraag, dan zal dit al snel leiden tot grotere tekorten.

Op 110 procent is het saldo € 74 en bij 125 procent € 144. Bij 130 procent is het saldo nog steeds positief, maar met € 62 wel lager dan bij 125 procent. Dat komt doordat de vergoedingen door de collectieve aanvullende zorgverzekering en tegemoetkomingen vanuit de U-Pas wegvallen. Bij 140 procent is het saldo met € 134 bijna weer even hoog als op 125 procent.

De lage bestedingsruimte wordt veroorzaakt door de zorgkosten. Het merendeel van de zorgkosten wordt weliswaar vergoed door de zorgverzekering, de bijzondere bijstand en de tegemoetkoming zorgkosten, toch heeft dit huishouden eigen betalingen voor zorgkosten. Het verschil in bestedingsruimte vergeleken met een alleenstaande zonder zorgvraag is op bijstandsniveau relatief beperkt, namelijk € 16 per maand. Dit loopt op tot € 95 per maand bij een inkomen van 140 procent.

m. Alleenstaande met chronische ziekte of beperking

De alleenstaande oudere met een zorgvraag heeft duidelijk minder bestedingsruimte dan zonder zorgvraag. Toch zijn er geen tekorten zichtbaar. Bij alleen een AOW-uitkering zonder aanvullend pensioen, resteert er € 251 per maand. Dit loopt op naar € 301 per maand bij 125 procent. Bij 130 procent is het saldo met € 216 per maand € 85 lager dan op 125 procent. Ook bij 140 procent is de bestedingsruimte met € 277 nog iets lager dan op 125 procent. Dit komt door de hogere draagkracht voor de bijzondere bijstand en het wegvallen van tegemoetkomingen uit het minimabeleid.

4.4 Armoedeval

4.4.1 Uitstroomval

Een uitstroomval ontstaat als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op bijstandsniveau. Vanaf de AOW-leeftijd is het niet waarschijnlijk dat iemand uitstroomt uit een bijstandsuitkering. Daarom beperken we de bespreking van armoedevallen tot huishoudens tot de AOW-leeftijd.

In de gemeente Utrecht doet zich dit alleen voor bij het paar met 2 oudere kinderen (op 130 procent van de norm) en bij het paar met 4 kinderen (op 130 en op 140 procent). Dit fenomeen hangt sterk samen met de eenmalige energievergoeding van € 800. Zonder die energievergoeding is de uitstroomval enkel nog zichtbaar bij het paar met 4 kinderen en een inkomen van 130 procent van het minimum. Het tekort bedraagt dan € 224 per maand, terwijl op bijstandsniveau het tekort € 147 per maand bedraagt.
Het is de vraag of een groter tekort ook als een drempel wordt ervaren voor uitstroom. Het blijft een gegeven dat in deze situatie de bestedingsruimte niet of nauwelijks toeneemt, in ieder geval tot een inkomen van 140 procent.

Bij het paar met 2 oudere kinderen en het paar met 4 kinderen die langdurig een laag inkomen hebben is ook zonder de energievergoeding een uitstroomval zichtbaar. Ook is bij een aantal andere huishoudens een uitstroomval zichtbaar vanuit een situatie waarin men langdurig een inkomen heeft tussen 110 en 125 procent van het minimum. Hier gaan we in paragraaf 4.5 op in.

4.4.2 Doorstroomval

Van een doorstroomval is sprake als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op het voorliggende, lagere inkomensniveau. Net als bij de uitstroomval, bespreken we de doorstroomval alleen voor huishoudens tot de AOW-leeftijd.

In de gemeente Utrecht is bij een aantal van de onderzochte huishoudtypen een doorstroomval zichtbaar bij een overgang van een inkomen van 125 naar 130 procent van het minimum. Bij een inkomen van 140 procent van het minimum is er geen doorstroomval zichtbaar. Een dergelijke inkomensstijging kan plaatsvinden als er een paar uur per week meer gewerkt wordt.

De doorstroomval bij 130 procent is het grootst voor huishoudens die recht hebben op hoge tegemoetkomingen vanuit de U-Pas. Hierbij moet bedacht worden dat het inkomen op 130 procent nauwelijks hoger is dan op 125 procent.
Een belangrijke oorzaak van deze doorstroomvallen is de energievergoeding van € 800. Zonder die energievergoeding doet zich in minder situaties een doorstroomval voor of is deze beperkter. Vanwege het eenmalige karakter van de energievergoeding kijken we hieronder alleen naar de doorstroomval zonder die vergoeding.

Doorstroomval bij 130 procent vergeleken met 125 procent, zonder energievergoeding (bedrag per maand):

- paar met 2 oudere kinderen: € 91
- paar met 2 jonge kinderen: € 47
- eenoudergezin met 2 oudere kinderen: € 29
- alleenstaande tot de AOW-leeftijd met een zorgvraag: € 14
- paar zonder kinderen: € 8

Hierbij moet bedacht worden dat de doorstroomval niet altijd direct voelbaar hoeft te zijn. Pas wanneer het inkomen opnieuw getoetst wordt en geconstateerd wordt dat er geen recht meer is op vergoedingen, vindt de doorstroomval daadwerkelijk plaats. Verder vallen enkele vergoedingen mogelijk niet geheel weg.

4.4.3 Een casus

Om een eventuele armoedeval verder inzichtelijk te maken hebben we een bestaande casus uit de praktijk doorgerekend die is aangeleverd door de gemeente Utrecht. Het betreft een situatie van een eenoudergezin met 4 kinderen en een huur van € 700 en vrij hoge uitgaven aan kinderopvang.
De casus wijkt af van de andere voorbeeldsituaties in dit rapport doordat er rekening wordt gehouden met een scenario met aanvullende bijstand en een periode waarin een deel van de inkomsten wordt vrijgelaten. Daarnaast zijn er in deze casus meer kinderen, waardoor de armoedevallen mogelijk groter zijn.
Er is gekeken naar verschillende scenario's:

a. alleen bijstand
b. werk: blijft in uitkering
c. werk: totaal inkomen > ± 110%, uit de uitkering
d. werk: totaal inkomen > ± 125%, uit de uitkering

In de eerste twee situaties is kwijtschelding van de lokale belastingen mogelijk en in de twee laatste situaties niet meer. In de eerste drie situaties is er recht op de tegemoetkomingen uit het minimabeleid, in de vierde situatie niet meer.

Vanwege de werkgerelateerde kosten en kinderopvang ontstaat er in situatie b een geringe armoedeval van € 8 per maand. Het inkomen is € 109 per maand hoger, terwijl we rekening houden met werkgerelateerde kosten en de eigen betalingen voor kinderopvang die samen € 117 hoger zijn.

In situatie c is de armoedeval groter. Het saldo van de inkomsten min uitgaven komt dan uit op € 63 per maand. Het inkomen is € 164 hoger dan in situatie a, onder meer door de combinatiekorting. Maar de uitgaven zijn ook hoger door met name de eigen betalingen voor de kinderopvang en daarnaast de werkgerelateerde kosten, het wegvallen van de kwijtschelding voor de lokale belastingen en van de IIT.

Als in situatie d de tegemoetkomingen uit het minimabeleid wegvallen inclusief de eenmalige energievergoeding en er hogere kosten zijn voor kinderopvang, dan is de armoedeval veel groter. Er ontstaat dan een tekort van € 65 per maand nadat alle uitgaven uit het basispakket en voor sociale participatie zijn gedaan.

n. casus: eenoudergezin met 4 kinderen

		saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
a	€	318	€ 106
b	€	311	€ 99
c	€	275	€ 63
d	€	242	€ -65

4.5 Huishoudens met langdurig een laag inkomen

Huishoudens in de gemeente Utrecht, die gedurende 3 jaar of langer een inkomen tot 110 procent van de bijstandsnorm hebben gehad, komen in aanmerking voor de Individuele inkomenstoeslag (IIT). Voor gehuwden/samenwonenden met tenminste 1 kind van 12 tot 18 jaar is de inkomensgrens 125 procent van de bijstandsnorm. De hoogte van de toeslag varieert per huishoudtype en hangt ook af van de leeftijd van de ten laste komende kinderen.
In tabel 1 staan in de laatste 2 kolommen de saldi van de inkomsten min de uitgaven uitgewerkt waarbij ook rekening is gehouden met de IIT.

De IIT heeft een positief effect op de bestedingsruimte van huishoudens. Als we kijken naar de huishoudens met de minste bestedingsruimte, dan zien we bij het paar met 2 oudere kinderen, dat het tekort van € 137 per maand door de IIT wordt verminderd naar € 65 per maand. Daarnaast is zichtbaar dat het tekort van € 48 per maand bij een inkomen van 110 procent door de IIT omslaat naar een positief saldo van € 25, evenzo bij 125 procent. Hetzelfde zien we gebeuren bij het paar met 4 kinderen.

De IIT kan een extra armoedeval veroorzaken: een huishouden met recht op IIT kan een hogere bestedingsruimte hebben dan een huishouden op een hoger inkomensniveau, zonder recht op IIT.

In de gemeente Utrecht doet dit verschijnsel zich bij enkele van de onderzochte huishoudens voor. Namelijk bij een paar zonder kinderen en bij een paar met 2 jonge kinderen tussen 110 en 125 procent. De doorstroomval bedraagt in deze situaties slechts respectievelijk € 9 en € 6 per maand. Hierbij hebben we de eenmalige energievergoeding buiten beschouwing gelaten. Deze beperkte doorstroomval geeft aan dat de getrapte afbouw van de IIT tussen 110 en 125 procent goed zijn werk doet.

4.6 Hoge woon- en energielasten

In de voorbeelden gaan we uit van een gemiddelde woning met energielabel C. door de sterk gestegen energieprijzen zien we dat huishoudens met een inkomen op of net boven bijstandsniveau een veel groter deel van hun inkomen kwijt zijn aan energielasten dan voorheen. Huishoudens met een minder energiezuinige woning zullen waarschijnlijk minder bestedingsruimte hebben dan we in deze rapportage hebben laten zien. We spreken dan over zogenaamde persoonlijk onvermijdbare uitgaven (paragraaf 2.5).

In deze paragraaf willen we inzicht verschaffen in de bestedingsruimte van huishoudens in een energie onzuinige woning. Daarnaast willen we iets zeggen over de sterk stijgende energieprijzen.

4.6.1 Hoeveel huishoudens hebben een energie onzuinige woning?

We beschikken niet over gegevens over de energetische kwaliteit van woningen in de gemeente Utrecht. Daarom kijken we naar gegevens op landelijk niveau. De gemiddelde huurwoning in de corporatiesector heeft energielabel C. In 2018 was dat 35 procent (tabel 3). 26 procent had een zuiniger label A of B, 30 procent had een onzuiniger label D of E en 9 procent F of G.

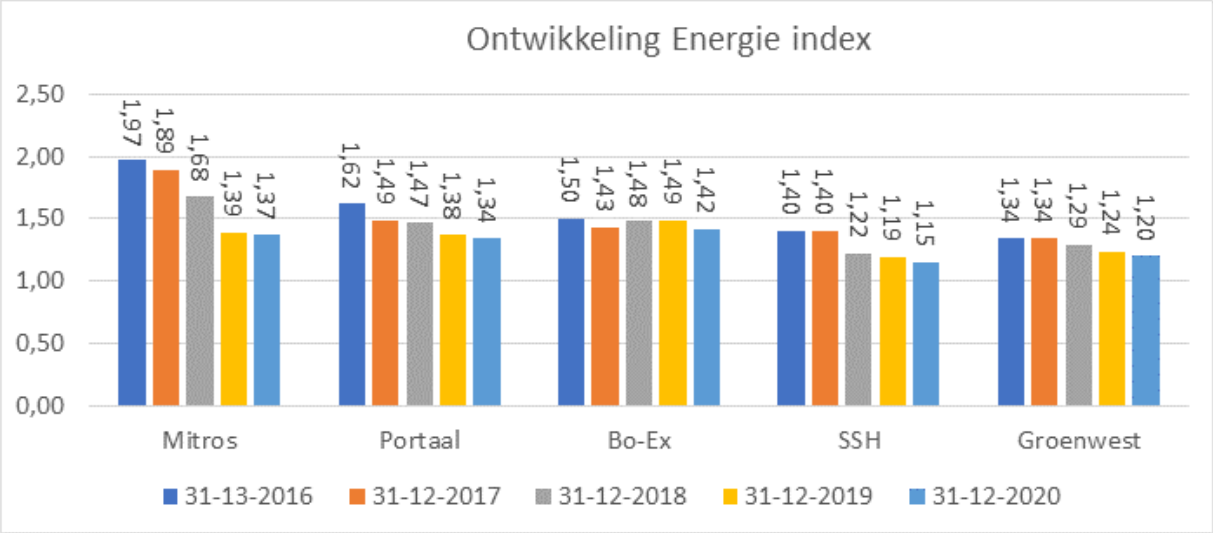
Tabel 3: Ontwikkeling energetische kwaliteit bewoonde woningvoorraad

	Corporatie			Particuliere huur			Koop			Totaal		
	2012	2015	2018	2012	2015	2018	2012	2015	2018	**2012**	**2015**	**2018**
A	2%	9%	10%	3%	8%	13%	2%	10%	12%	**2%**	**10%**	**11%**
B	11%	17%	16%	13%	12%	11%	10%	18%	17%	**11%**	**17%**	**16%**
C	30%	32%	35%	35%	20%	20%	28%	29%	29%	**30%**	**29%**	**30%**
D	27%	20%	19%	22%	9%	10%	28%	10%	10%	**27%**	**13%**	**13%**
E	16%	12%	11%	16%	14%	14%	17%	7%	7%	**16%**	**9%**	**9%**
F	10%	6%	5%	8%	9%	9%	11%	12%	11%	**10%**	**10%**	**9%**
G	3%	4%	4%	3%	29%	24%	5%	14%	13%	**3%**	**13%**	**12%**
Totaal	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

Bron: CBS, WoON 2018

Er is een positieve ontwikkeling zichtbaar in 2012, 2015 en 2018. Die ontwikkeling zet zich door in de gemeente Utrecht (tabel 4).

Tabel 4: Ontwikkeling energie index bij woningcorporaties in Utrecht

Bron: gemeente Utrecht

4.6.2 Hoe hoog zijn de energielasten in een energie onzuinige woning?

Een onzuinige woning heeft hogere energielasten, maar ook vaak een lagere huur (tabel 5). Meer dan de helft van de huurwoningen met label C heeft een huur tussen de kwaliteitskortingsgrens en de aftoppingsgrens; het uitgangspunt in deze rapportage. Zeer energie onzuinige woningen met label F of G hebben vaker een lagere huur tot de kwaliteitskortingsgrens.

Tabel 5: Samenstelling woningvoorraad naar eigendom, prijsklasse en energetische kwaliteit, 2018

Huur	Tot kwaliteits-kortingsgrens	Van kwaliteits-kortingsgrens tot aftoppingsgrens	Van aftoppings-grens tot liberalisatiegrens	Middenhuur (van liberalisatiegrens tot € 1.000)	Dure huur (€ 1.000 en meer)	Totaal
A	6%	24%	30%	32%	8%	**100%**
B	10%	47%	24%	15%	4%	**100%**
C	11%	55%	20%	12%	2%	**100%**
D	17%	55%	17%	9%	2%	**100%**
E	20%	50%	17%	10%	3%	**100%**
F	23%	46%	15%	13%	3%	**100%**
G	28%	32%	16%	17%	8%	100%

Bron: CBS, WoON2018

Het is daarom niet eenvoudig om in te schatten wat het effect is van een energie-onzuinige woning op de bestedingsruimte van inwoners in de gemeente Utrecht met een laag inkomen. Toch doen we hier een poging, waarbij we uitgaan van de situatie met een huur gelijk aan de voorbeeldsituaties die in dit rapport al zijn doorgerekend (€ 534 voor huishoudens zonder kinderen en € 625 voor huishoudens met kinderen).

In tabel 6 staan de gemiddelde maandelijkse kosten voor gas. Af te lezen valt dat de gasrekening voor een flatwoning met label A/B gemiddeld € 16 lager is dan voor label C. Voor een tussenwoning scheelt het € 19 per maand.
Voor een woning met label D/E is de gasrekening € 18 per maand hoger en voor een woning met label F/G scheelt het € 30 per maand.
Dit is gerekend met de energieprijs van januari 2022. Die viel gemiddeld 86 procent hoger uit dan in januari 2021.

Tabel 6: Energiekosten (gas) naar energielabel en woningtype (bedragen per maand)

	Flatwoning	Verschil label C	Verschil label C	Tussenwoning	Verschil label C	Verschil label C
A	119	-19	A/B = -16	159	-25	A/B = -19
B	126	-12		171	-13	
C	138	0		184	0	
D	151	13	D/E = 18	197	13	D/E = 18
E	161	23		207	23	
F	166	28	F/G = 30	213	29	F/G = 30
G	170	32		215	31	

Bron: RVO, CBS februari 2022, bewerking: Nibud februari 2022

4.6.3 Bestedingsruimte bij een energie onzuinige woning

In tabel 7 staat het saldo van de inkomsten min uitgaven bij een woning met energielabel F/G. In de twee rechterkolommen staat het saldo met label C uit tabel 1 en 2. Bij het paar zonder kinderen leidt de geringe bestedingsruimte op bijstandsniveau, nadat alle uitgaven uit het basispakket én voor sociale participatie zijn gedaan, tot een tekort van € 5 per maand in een energie-onzuinige woning met label F/G:

Bij het paar met 2 oudere kinderen en bij het paar met 4 kinderen zijn al tekorten in een woning met energielabel C. Die tekorten worden vergroot in een minder energiezuinige woning.

Tabel 7: Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand bij energielabel F/G

a. Alleenstaande **energielabel C**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 119	€ 27	€ 149	€ 57
110%	€ 157	€ 65	€ 187	€ 95
125%	€ 265	€ 173	€ 295	€ 203
130%	€ 228	€ 126	€ 258	€ 156
140%	€ 301	€ 199	€ 331	€ 229

b. Alleenstaande oudere **energielabel C**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 334	€ 243	€ 364	€ 273
110%	€ 358	€ 266	€ 388	€ 296
125%	€ 477	€ 385	€ 507	€ 415
130%	€ 436	€ 334	€ 466	€ 364
140%	€ 498	€ 396	€ 528	€ 426

c. Alleenstaande oudere (AIO) **energielabel C**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 248	€ 156	€ 278	€ 186
110%	€ 358	€ 266	€ 388	€ 296
125%	€ 477	€ 385	€ 507	€ 415
130%	€ 436	€ 334	€ 466	€ 364
140%	€ 498	€ 396	€ 528	€ 426

d. eenoudergezin met 2 jonge kinderen 5 & 3 jaar **energielabel C**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 380	€ 231	€ 410	€ 261
110%	€ 388	€ 239	€ 418	€ 269
125%	€ 485	€ 335	€ 515	€ 365
130%	€ 479	€ 284	€ 509	€ 314
140%	€ 615	€ 420	€ 645	€ 450

e. eenoudergezin met 2 oudere kinderen 16 & 14 jaar **energielabel C**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 181	€ 19	€ 211	€ 49
110%	€ 251	€ 88	€ 281	€ 118
125%	€ 384	€ 221	€ 414	€ 251
130%	€ 352	€ 126	€ 382	€ 156
140%	€ 488	€ 263	€ 518	€ 293

Tabel 7: Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand bij energielabel F/G (vervolg)

f. Paar zonder kinderen **energielabel C**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 139	€ -5	€ 169	€ 25
110%	€ 228	€ 85	€ 258	€ 115
125%	€ 271	€ 127	€ 301	€ 157
130%	€ 215	€ 52	€ 245	€ 82
140%	€ 266	€ 103	€ 296	€ 133

g. Ouder paar **energielabel C**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 380	€ 236	€ 410	€ 266
110%	€ 388	€ 245	€ 418	€ 275
125%	€ 552	€ 408	€ 582	€ 438
130%	€ 501	€ 337	€ 531	€ 367
140%	€ 592	€ 429	€ 622	€ 459

h. Ouder paar (AIO) **energielabel C**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 247	€ 104	€ 277	€ 134
110%	€ 388	€ 245	€ 418	€ 275
125%	€ 552	€ 408	€ 582	€ 438
130%	€ 501	€ 337	€ 531	€ 367
140%	€ 592	€ 429	€ 622	€ 459

i. paar met 2 jonge kinderen (5 & 3 jaar) **energielabel C**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 224	€ 23	€ 254	€ 53
110%	€ 305	€ 103	€ 335	€ 133
125%	€ 350	€ 149	€ 380	€ 179
130%	€ 292	€ 35	€ 322	€ 65
140%	€ 343	€ 86	€ 373	€ 116

j. paar met 2 oudere kinderen (16 & 14 jaar) **energielabel C**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 47	€ -167	€ 77	€ -137
110%	€ 137	€ -78	€ 167	€ -48
125%	€ 182	€ -32	€ 212	€ -2
130%	€ 97	€ -190	€ 127	€ -160
140%	€ 148	€ -139	€ 178	€ -109

k. paar met 4 kinderen (15, 13, 11 en 8 jaar) **energielabel C**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 92	€ -177	€ 122	€ -147
110%	€ 173	€ -96	€ 203	€ -66
125%	€ 218	€ -51	€ 248	€ -21
130%	€ 133	€ -254	€ 163	€ -224
140%	€ 184	€ -203	€ 214	€ -173

Tabel 7: Overzicht saldo inkomsten min uitgaven per maand bij energielabel F/G (vervolg)

l. Alleenstaande met zorgvraag **energielabel C**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 95	€ 11	€ 125	€ 41
110%	€ 128	€ 44	€ 158	€ 74
125%	€ 198	€ 114	€ 228	€ 144
130%	€ 126	€ 32	€ 156	€ 62
140%	€ 199	€ 105	€ 229	€ 135

m. Alleenstaande oudere met zorgvraag **energielabel C**

	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie	saldo na basispakket	saldo na basispakket en participatie
100%	€ 305	€ 221	€ 335	€ 251
110%	€ 316	€ 232	€ 346	€ 262
125%	€ 354	€ 271	€ 384	€ 301
130%	€ 279	€ 186	€ 309	€ 216
140%	€ 341	€ 247	€ 371	€ 277

4.6.4 Bestedingsruimte bij een hoge huur

In deze rapportage gaan we uit van een huur die vaak voorkomt bij inwoners van de gemeente Utrecht met een laag inkomen. Die huur is vastgesteld op € 534 voor alleenstaanden en paren zonder kinderen en € 625 voor huishoudens met kinderen.

Deze huren passen binnen het zogenaamde “passend toewijzen”: Per 1 januari 2016 zijn woningcorporaties gebonden aan grenzen voor het passend toewijzen. De passendheids-norm stelt dat elke corporatie aan minimaal 95 procent van de huishoudens die recht hebben op huurtoeslag een woning onder de aftoppingsgrens toe moet wijzen. Zo wordt voorkomen dat huishoudens met de laagste inkomens in een te dure woning terechtkomen. De aftoppingsgrens ligt voor 2022 op € 633,25 voor huishoudens met één of twee personen en op € 678,66 voor huishoudens van drie of meer personen. Veel nieuwe huurders worden geconfronteerd met een huur ter hoogte van deze aftoppingsgrenzen. Langer zittende huurders zullen vaker een iets lagere huur hebben.

Alhoewel we verschillende woningcorporaties adviseren over een betaalbare huur voor huishoudens met een minimum inkomen, kan het voorkomen dat deze huishoudens toch een hogere huur betalen. Die zal dan idealiter niet boven de aftoppingsgrenzen liggen. Een huur op de aftoppingsgrens ligt voor huishoudens zonder kinderen € 99 hoger dan de vaak voorkomende huur uit deze rapportage. Voor huishoudens met kinderen is dat € 53. Dit verschil wordt voor een deel gecompenseerd door de hogere huurtoeslag, respectievelijk € 64 voor een en twee personen en € 35 voor meerpersoonshuishoudens. Bij een hogere huur ter hoogte van de aftoppingsgrens is de eigen betaling dus € 35 hoger voor huishoudens zonder kinderen en € 18 voor huishoudens met kinderen. Dat geldt in ieder geval voor bijstandsniveau en 110 procent. Daarboven nemen de eigen betalingen toe omdat de huurtoeslag afneemt.

Als we kijken naar de betaalbaarheid van een huur op de aftoppingsgrens, dan zien we dat dit alleen voor het paar zonder kinderen op bijstandsniveau tot een tekort leidt van € 10 per maand. Voor de overige huishoudens ontstaan er geen tekorten, maar is de bestedingsruimte soms erg laag. Het saldo voor een alleenstaande tot de AOW-leeftijd

met een zorgvraag is bijvoorbeeld € 6 op bijstandsniveau. Bij iets hogere zorgkosten en/of hogere energielasten zal dit al snel omslaan naar een tekort.

4.6.5 Bestedingsruimte bij aanhoudend sterk stijgende prijzen

In deze rapportage is uitgegaan van een prijspeil van januari 2022. In februari en maart zijn de prijzen verder doorgestegen met gemiddeld 6 procent. Dat komt vooral door de energieprijzen, maar ook voedingsprijzen zijn fors gestegen. Huishoudens zullen de stijging van de energieprijzen ervaren op het moment dat het contract afloopt. In januari was dat ongeveer voor 40 procent van de huishoudens het geval. In de loop van het jaar worden er meer huishoudens mee geconfronteerd.

Als deze prijsstijgingen aanhouden, dan zullen er bij een aantal huishoudens aanvullende tekorten ontstaan. In de situatie zoals doorgerekend in deze rapportage resteert bij een alleenstaande tot de AOW-leeftijd een saldo van € 57 per maand als naast alle minimale uitgaven ook rekening is gehouden met alle uitgaven in verband met sociale participatie. Bij een gemiddelde prijsstijging van 10 procent, zal er ook voor dit huishouden een tekort ontstaan.

5 Conclusies

Dit hoofdstuk beschrijft, naar aanleiding van de resultaten in de vorige hoofdstukken, de conclusies.

5.1 Aandachtsgroepen

De gemeente Utrecht kent een ruimhartig minimabeleid, dat zich vooral richt op gezinnen met kinderen. Daardoor zien we dat de meeste onderzochte huishoudens met kinderen alle minimale uitgaven kunnen betalen. Toch is dat niet in alle situaties het geval. Samenwonenden/gehuwden met meerdere oudere kinderen kunnen niet alle minimale uitgaven betalen. Zij hebben op bijstandsniveau en bij inkomens boven bijstandsniveau tot en met in ieder geval 140 procent van de bijstandsnorm te maken met tekorten.

De belangrijkste oorzaak van dit tekort ligt in het feit dat paren de kosten voor twee volwassenen moeten dragen. Ter vergelijking, een eenoudergezin ontvangt 70 procent van de norm voor een paar plus de alleenstaande ouderkop vanuit het kindgebonden budget, wat samen neerkomt op ongeveer 90 procent van de norm. De extra inkomsten voor paren (van ongeveer 10 procent) ten opzichte van het eenoudergezin wegen vaak niet op tegen de kosten voor een extra volwassene aan bijvoorbeeld voeding, kleding en de zorgverzekering.
Daarnaast drukken met name oudere kinderen sterk op de begroting. Deze kosten worden niet volledig gecompenseerd door (leeftijdsafhankelijke) kindgebonden toeslagen.

Er zijn ook situaties waarbij wel alle minimale uitgaven betaald kunnen worden, maar waarbij er uiteindelijk weinig overblijft.

Paren zonder kinderen kunnen op bijstandsniveau de begroting maar net rond krijgen. Er is een beperkt saldo van € 25 per maand. Dat betekent dat deze huishoudens financieel kwetsbaar zijn. Als bijvoorbeeld alleen al rekening wordt gehouden met 5 procent hogere voedingsprijzen, zoals het CBS dat waarneemt in de periode januari t/m april, dan gaat het al om een bedrag van € 11 per maand hogere uitgaven die ten koste gaan van het huidige overschot.

Ook bij alleenstaanden tot de AOW-leeftijd met een zorgvraag is op bijstandsniveau een beperkt saldo zichtbaar. Door de collectieve zorgverzekering die de gemeente Utrecht aanbiedt wordt een groot deel van eventuele zorgkosten opgevangen. Zo is de eigen bijdrage Wmo meeverzekerd, waardoor het huishouden dit niet zelf hoeft te betalen. Ook wordt op bijstandsniveau en bij een inkomen daar net boven veel zorgkosten vergoed door de bijzondere bijstand. Er zijn echter ook zorgkosten die niet voor vergoeding in aanmerking komen (eigen bijdrage medicijnen, vervoerskosten), waardoor dit huishouden bij financiële tegenvallers als snel in de problemen kan komen.

De beperkte bestedingsruimte bij deze huishoudens kan er in deze tijden van sterk stijgende prijzen voor zorgen dat zij (verder) in de financiële problemen geraken. In dit onderzoek is uitgegaan van het prijsniveau van januari 2022. De verwachting is dat nu de prijzen de afgelopen maanden sterk zijn gestegen en als deze stijging aanhoudt, er bij meer huishoudens tekorten zullen ontstaan.

5.2 Armoedevallen

Bij een van de onderzochte huishoudtypen doet zich ook zonder de eenmalige energievergoeding van € 800 een uitstroomval voor, namelijk een paar met 4 kinderen en een inkomen op 130 procent. Dit huishouden heeft al te maken met aanzienlijke tekorten als rekening wordt gehouden met alle moeilijk vermijdbare uitgaven uit het basispakket en daarnaast alle uitgaven in verband met sociale participatie, ook als rekening wordt gehouden met alle vergoedingen.
Bij de overige onderzochte huishoudens is geen uitstroomval zichtbaar. Dat wil zeggen dat die huishoudens op elk inkomensniveau meer overhouden dan op bijstandsniveau.

Van een doorstroomval is sprake als een huishouden op een bepaald inkomensniveau minder overhoudt dan op het voorliggende, lagere inkomensniveau. Tot en met een inkomensniveau van 125 procent doet zich een dergelijke doorstroomval niet voor. Omdat alle regelingen vanuit het minimabeleid doorlopen tot 125 procent, zien we dat een aantal van de onderzochte huishoudens op 130 procent minder bestedingsruimte hebben dan op 125 procent, ook als de eenmalige energievergoeding buiten beschouwing wordt gelaten.

De doorstroomval is zichtbaar bij een paar zonder kinderen en een alleenstaande tot de AOW-leeftijd met een zorgvraag, en daarnaast bij een paar met 2 jonge kinderen en bij zowel een alleenstaande als een paar met 2 oudere kinderen. De doorstroomval varieert sterk voor deze huishoudens en bedraagt € 8 tot € 91 per maand.
Dit komt doordat deze huishoudens op 130 procent niet meer in aanmerking komen voor de vergoedingen vanuit de collectieve aanvullende zorgverzekering en de U-Pas. Bovendien worden bij paren de zorgtoeslag en de huurtoeslag op 130 procent verder afgebouwd. Hierbij moet bedacht worden dat het inkomen op 130 procent nauwelijks hoger is dan op 125 procent.

Bijlage 1 | Verantwoording uitgaven

Het Nibud gebruikt diverse bronnen voor de referentiecijfers. Hieronder volgt een korte verantwoording van keuzes en bronnen uitgesplitst naar het basispakket en de uitgaven voor sociale participatie. De bedragen in de begrotingen zijn de bedragen voor het jaar 2022.
De uitgavenpakketten worden in overleg met andere organisaties regelmatig aangepast. De prijzen van de pakketten worden elk jaar herijkt en zo nodig aangepast.

Basispakket

Huur
Er is gerekend met een huur van € 534 voor een- en tweepersoonshuishoudens en € 625 voor meerpersoonshuishoudens.

Energie
Voor de maandelijkse energielasten gaan we bij een laag inkomen uit van 90 procent van het gemiddeld verbruik van huishoudens in Nederland. De gasrekening hangt af van het woningtype en het elektriciteitsverbruik van het aantal personen in het huishouden. Voor ouderen en huishoudens met een zorgvraag gaan we uit van het gemiddelde energieverbruik (100 procent).
Daarbij hanteert het Nibud de prijs van nieuwe contracten met het gemiddelde verbruik over januari 2022, conform de statistieken van het CBS.

Met de volgende maatregelen van het kabinet om de stijgende energieprijzen te compenseren is in deze rapportage wel rekening gehouden:

- De eenmalige energietoeslag van € 800 voor mensen met een inkomen rond bijstandsniveau (zie paragraaf 3.2.8).
- Verhoging van de belastingkorting op de energierekening met € 230 inclusief btw per 1 januari 2022.
- Verlaging van het belastingtarief op elektriciteit (eerste schijf) met 8,4 cent inclusief btw per 1 januari 2022.

Met de volgende maatregelen hebben we nog geen rekening gehouden in deze rapportage:

- Verlaging btw op energie van 21% naar 9% per 1 april 2022. Door deze maatregel daalt de energierekening met ongeveer 10 procent[4];
- Meer geld voor energiebesparende maatregelen huishoudens

Lokale lasten
Dit zijn de gemeentelijke- en waterschapsheffingen verminderd met de eventuele kwijtschelding.

Telefoon, televisie en internet
Deze bedragen zijn gebaseerd op het bellen met een mobiele telefoon met een sim-only abonnement voor 100 tot 150 belminuten per maand met een databundel tot maximaal 500 MB, een basisabonnement voor internet en een basis digitaal televisie abonnement.

[4] https://www.nibud.nl/nieuws/verlaging-btw-maakt-energierekening-10-procent-goedkoper/

We gaan er van uit dat iedereen in het huishouden van 12 jaar en ouder een eigen mobiele telefoon heeft.

Zorgverzekeringen
Dit betreft de nominale premie van de basis- en aanvullende verzekering inclusief een tandartsverzekering. Voor de basisverzekering wordt uitgegaan van een naturaverzekering. Voor huishoudens die voldoen aan de voorwaarden zijn de tarieven voor de collectieve basisverzekering en de aanvullende verzekering gehanteerd.

Overige verzekeringen
Dit betreft een aansprakelijkheidsverzekering, een inboedelverzekering en voor volwassenen in huishoudens onder de pensioengerechtigde leeftijd een uitvaartverzekering.

Onderwijs
Deze bedragen zijn gebaseerd op onderzoek van SEO, zoals gepubliceerd in de Schoolkostenmonitor 2018-2019. Het betreffen onder andere de vrijwillige ouderbijdrage, leermiddelen en gereedschappen, ICT-benodigdheden en kosten voor extra schoolactiviteiten. De aanschaf voor de kosten van een laptop voor kinderen in het voortgezet onderwijs is verlaagd met een vergoeding vanuit de U-Pas.

Kinderopvang
Dit zijn de kosten inclusief eventuele gemeentelijke ondersteuning die wordt gegeven. Voor een alleenstaande ouder gaan we ervan uit dat er op bijstandsniveau gebruik wordt gemaakt van twee dagdelen per week peuteropvang. Bij een hoger inkomen gaan we uit van 20 of 30 uur per week kinderopvang. Voor paren gaan we op elk inkomensniveau uit van twee dagdelen per week peuteropvang.

Vervoerskosten
Voor ieder lid van het huishouden zijn dit de kosten van een fiets en de kosten voor stads- en streekvervoer met de bus. Hierbij is uitgegaan van een beperkte hoeveelheid vervoer per maand. Voor huishoudens met zorgkosten zijn de kosten van een fiets niet meegerekend maar gelden de kosten voor het collectieve vervoer (belbus).

Uitgaven in verband met het verkrijgen of behouden van werk
We houden rekening met werkgerelateerde kosten (vervoer, representatieve kleding). Hiervoor houden we een vast bedrag aan.
Ouderen hebben geen werkgerelateerde kosten. Om de vergelijking tussen de huishoudtypen juist te laten verlopen, wordt bij ouderen de post vervoer verhoogd.

Kleding en schoenen
Deze bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor kleding. Het gaat hierbij net als bij alle andere uitgavenposten om een goedkoop pakket met nieuwe artikelen. De bedragen zijn gebaseerd op de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Inventaris en onderhoud
Bedragen zijn gebaseerd op het Nibud-basispakket voor inventaris en onderhoud. De bedragen zijn gebaseerd op de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en eigen onderzoek.

Niet-vergoede ziektekosten
In het basispakket zitten kosten die elk huishouden heeft. De kosten betreffen de huisapotheek met pleisters, aspirines e.d. plus het bedrag dat een huishouden maximaal kwijt kan zijn aan het eigen risico van de zorgverzekering.

Voeding
De bedragen zijn gebaseerd op de aanbevolen hoeveelheden voor een gezonde voeding van het Voedingscentrum en de prijzen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

Was- en schoonmaakmiddelen
Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Persoonlijke verzorging
Er is uitgegaan van een bedrag per persoon op basis van Nibud-onderzoek.

Diversen
Dit is een bedrag per huishouden en een bedrag per persoon voor diverse uitgaven.

Pakket voor sociale participatie

Het bedrag dat overblijft nadat alle uitgaven uit het basispakket zijn gedaan, is bestemd voor vrije bestedingen, waaronder sociale participatie.

Als voorbeeld heeft het Nibud in samenwerking met het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) een pakket aan uitgaven voor sociale participatie opgesteld. De uitgavenposten waar rekening mee is gehouden staan hieronder weergegeven evenals de richtbedragen voor deze uitgavenposten. Het gaat hierbij om een voorbeeld van een invulling van activiteiten. Bij vakanties/uitgaan kan ook gedacht worden aan andere activiteiten zoals het bezoeken van een museum of zwembad.

Uitgaven aan sociale participatie, bedrag per maand

	€
Contributies en abonnementen	
per kind 4 tot 12 jaar	12,50
per persoon vanaf 12 jaar	18,50
per huishouden	2,50
Bezoek ontvangen	
per persoon	9,50
per huishouden	12,50
Op bezoek gaan	
per persoon	6,50
Vakantie/uitgaan	
per persoon	19,00
per huishouden	25,50
Vervoer	
per kind 4 tot 12 jaar	2,50
per persoon vanaf 12 jaar	8,00

Bron: Hoff et al, SCP/Nibud, 2009, berekeningen Nibud, 2022

Bijlage 2 | Begrotingen

In de volgende tabellen zijn de begrotingen van de verschillende voorbeeldhuishoudens opgenomen. Bovenaan staan de inkomsten en daaronder de uitgaven aan het basispakket en aan sociale participatie. Het basispakket is verdeeld in vaste lasten, reserveringsuitgaven en huishoudelijke uitgaven. In de begrotingen zijn landelijke en lokale inkomensondersteunende maatregelen van de gemeente verwerkt. De uitgavenposten waar lokale tegemoetkomingen tegenover staan zijn aangeduid. De bedragen worden weergegeven in hele euro's, waardoor optellingen een euro te laag of te hoog kunnen lijken.

a. Alleenstaande

	100%	110%	125%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1092	1201	1365	1419	1528
zorgtoeslag	111	111	111	111	111
huurtoeslag	264	264	261	244	208
kinderbijslag	0	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**1467**	**1576**	**1737**	**1774**	**1847**
VASTE LASTEN					
huur	534	534	534	534	534
gas	58 ••	58 ••	58 ••	124	124
elektriciteit	17	17	17	17	17
water	9	9	9	9	9
gemeentelijke heffingen	0 •	1 •	44	44	44
waterschapsheffingen	0 •	4 •	13	13	13
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64	64
zorgverzekering	200	200	200	162	162
overige verzekeringen	22	22	22	22	22
onderwijs	0	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	17	17	17	17	17
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	**923**	**994**	**1047**	**1076**	**1076**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	54	54	54	54	54
inboedel	65	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	6 ••	6 ••	6 ••	20	20
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**150**	**150**	**150**	**196**	**196**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	216	216	216	216	216
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	5	5	5
persoonlijke verzorging	19	19	19	19	19
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	**244**	**244**	**244**	**244**	**244**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1318**	**1389**	**1442**	**1516**	**1516**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**149**	**187**	**295**	**258**	**331**
SOCIALE PARTICIPATIE	**92 ••**	**92 ••**	**92 ••**	**102**	**102**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**57**	**95**	**203**	**156**	**229**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

b. Alleenstaande oudere

	100%	110%	125%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1311	1334	1516	1577	1698
zorgtoeslag	111	111	111	111	111
huurtoeslag	266	266	260	233	174
kinderbijslag	0	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**1688**	**1711**	**1887**	**1921**	**1983**
VASTE LASTEN					
huur	534	534	534	534	534
gas	71 ••	71 ••	71 ••	138	138
elektriciteit	19	19	19	19	19
water	10	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	44	44	44
waterschapsheffingen	0 •	0 •	13	13	13
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64	64
zorgverzekering	200	200	200	162	162
overige verzekeringen	12	12	12	12	12
onderwijs	0	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	15	15	15	15	15
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0	0
totaal vaste lasten	**927**	**927**	**985**	**1014**	**1014**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	54	54	54	54	54
inboedel	65	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	9 ••	9 ••	9 ••	22	22
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**153**	**153**	**153**	**199**	**199**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	216	216	216	216	216
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	5	5	5
persoonlijke verzorging	18	18	18	18	18
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	**243**	**243**	**243**	**243**	**243**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1324**	**1324**	**1381**	**1455**	**1455**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**364**	**388**	**507**	**466**	**528**
SOCIALE PARTICIPATIE	**92 ••**	**92 ••**	**92 ••**	**102**	**102**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**273**	**296**	**415**	**364**	**426**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

c. Alleenstaande oudere (AIO)

	100%	110%	125%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1225	1334	1516	1577	1698
zorgtoeslag	111	111	111	111	111
huurtoeslag	266	266	260	233	174
kinderbijslag	0	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**1602**	**1711**	**1887**	**1921**	**1983**
VASTE LASTEN					
huur	534	534	534	534	534
gas	71 ••	71 ••	71 ••	138	138
elektriciteit	19	19	19	19	19
water	10	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	44	44	44
waterschapsheffingen	0 •	0 •	13	13	13
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64	64
zorgverzekering	200	200	200	162	162
overige verzekeringen	12	12	12	12	12
onderwijs	0	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	15	15	15	15	15
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0	0
totaal vaste lasten	**927**	**927**	**985**	**1014**	**1014**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	54	54	54	54	54
inboedel	65	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	9 ••	9 ••	9 ••	22	22
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**153**	**153**	**153**	**199**	**199**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	216	216	216	216	216
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	5	5	5
persoonlijke verzorging	18	18	18	18	18
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	**243**	**243**	**243**	**243**	**243**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1324**	**1324**	**1381**	**1455**	**1455**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**278**	**388**	**507**	**466**	**528**
SOCIALE PARTICIPATIE	**92 ••**	**92 ••**	**92 ••**	**102**	**102**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**186**	**296**	**415**	**364**	**426**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

d. eenoudergezin met 2 jonge kinderen 5 & 3 jaar

	100%	110%	125%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1092	1157	1344	1406	1531
zorgtoeslag	111	111	111	111	111
huurtoeslag	323	323	323	323	323
kinderbijslag	153	153	153	153	153
kindgebonden budget	467	467	467	467	467
kinderopvangtoeslag	0	707	1061	1061	1061
voorlopige aanslag	0	71	89	95	107
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2146**	**2989**	**3548**	**3616**	**3753**
VASTE LASTEN					
huur	625	625	625	625	625
energie	164	164	164	230	230
gas	99 ••	99 ••	99 ••	166	166
elektriciteit	64	64	64	64	64
water	17	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	49	49	49
waterschapsheffingen	0 •	0 •	23	23	23
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64	64
zorgverzekering	200	200	200	162	162
overige verzekeringen	27	27	27	27	27
onderwijs	10	10	10	10	10
kinderopvang	11 ••	780	1170	1170	1170
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	27	27	27	27	27
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	**1147**	**1983**	**2444**	**2473**	**2473**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	111	111	111	111	111
inboedel	82	82	82	82	82
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	6 ••	6 ••	6 ••	20	20
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**225**	**225**	**225**	**270**	**270**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	303	303	303	303	303
was- en schoonmaakmiddelen	8	8	8	8	8
persoonlijke verzorging	43	43	43	43	43
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	10	10	10	10	10
totaal huishoudelijke uitgaven	**364**	**364**	**364**	**364**	**364**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1735**	**2571**	**3033**	**3107**	**3107**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**410**	**418**	**515**	**509**	**645**
SOCIALE PARTICIPATIE	**150 ••**	**150 ••**	**150 ••**	**195**	**195**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**261**	**269**	**365**	**314**	**450**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

e. eenoudergezin met 2 oudere kinderen 16 & 14 jaar

	100%	110%	125%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1092	1228	1433	1501	1638
zorgtoeslag	111	111	111	111	111
huurtoeslag	323	323	323	323	323
kinderbijslag	219	219	219	219	219
kindgebonden budget	525	525	525	525	525
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2270**	**2406**	**2611**	**2679**	**2816**
VASTE LASTEN					
huur	625	625	625	625	625
energie	164	164	164	230	230
gas	99 ••	99 ••	99 ••	166	166
elektriciteit	64	64	64	64	64
water	17	17	17	17	17
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	49	49	49
waterschapsheffingen	0 •	0 •	23	23	23
telefoon, televisie, internet	72	72	72	72	72
zorgverzekering	200	200	200	162	162
overige verzekeringen	27	27	27	27	27
onderwijs	88 ••	88 ••	88 ••	99	99
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	52	52	52	52	52
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	**1247**	**1313**	**1385**	**1426**	**1426**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	145	145	145	145	145
inboedel	91	91	91	91	91
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	6 ••	6 ••	6 ••	35	35
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**267**	**267**	**267**	**327**	**327**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	471	471	471	471	471
was- en schoonmaakmiddelen	8	8	8	8	8
persoonlijke verzorging	56	56	56	56	56
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	10	10	10	10	10
totaal huishoudelijke uitgaven	**545**	**545**	**545**	**545**	**545**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**2058**	**2125**	**2197**	**2298**	**2298**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**211**	**281**	**414**	**382**	**518**
SOCIALE PARTICIPATIE	**163 ••**	**163 ••**	**163 ••**	**225**	**225**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**49**	**118**	**251**	**156**	**293**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

f. Paar zonder kinderen

	100%	110%	125%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1560	1716	1949	2027	2183
zorgtoeslag	212	212	166	148	113
huurtoeslag	264	264	190	157	87
kinderbijslag	0	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2036**	**2192**	**2305**	**2332**	**2383**
VASTE LASTEN					
huur	534	534	534	534	534
energie	105	105	105	172	172
gas	58 ••	58 ••	58 ••	124	124
elektriciteit	48	48	48	48	48
water	14	14	14	14	14
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	49	49	49
waterschapsheffingen	0 •	0 •	23	23	23
telefoon, televisie, internet	74	74	74	74	74
zorgverzekering	400	400	400	324	324
overige verzekeringen	35	35	35	35	35
onderwijs	0	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	6	6	6	6	6
vervoer	35	35	35	35	35
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	**1202**	**1268**	**1340**	**1331**	**1331**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	109	109	109	109	109
inboedel	77	77	77	77	77
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	11 ••	11 ••	11 ••	38	38
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**221**	**221**	**221**	**312**	**312**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	393	393	393	393	393
was- en schoonmaakmiddelen	6	6	6	6	6
persoonlijke verzorging	37	37	37	37	37
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	7	7	7	7	7
totaal huishoudelijke uitgaven	**444**	**444**	**444**	**444**	**444**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1866**	**1933**	**2005**	**2087**	**2087**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**169**	**258**	**301**	**245**	**296**
SOCIALE PARTICIPATIE	**144 ••**	**144 ••**	**144 ••**	**164**	**164**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**25**	**115**	**157**	**82**	**133**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

g. Ouder paar

	100%	110%	125%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1798	1807	2053	2135	2300
zorgtoeslag	207	207	178	166	142
huurtoeslag	267	267	267	246	197
kinderbijslag	0	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2272**	**2281**	**2498**	**2547**	**2639**
VASTE LASTEN					
huur	534	534	534	534	534
gas	71 ••	71 ••	71 ••	138	138
elektriciteit	53	53	53	53	53
water	15	15	15	15	15
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	31 •	49	49
waterschapsheffingen	0 •	0 •	23	23	23
telefoon, televisie, internet	74	74	74	74	74
zorgverzekering	400	400	400	324	324
overige verzekeringen	15	15	15	15	15
onderwijs	0	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	6	6	6	6	6
vervoer	29	29	29	29	29
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0	0
totaal vaste lasten	**1198**	**1198**	**1252**	**1261**	**1261**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	109	109	109	109	109
inboedel	77	77	77	77	77
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	13 ••	13 ••	13 ••	40	40
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**224**	**224**	**224**	**315**	**315**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	392	392	392	392	392
was- en schoonmaakmiddelen	6	6	6	6	6
persoonlijke verzorging	35	35	35	35	35
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	7	7	7	7	7
totaal huishoudelijke uitgaven	**441**	**441**	**441**	**441**	**441**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1862**	**1862**	**1917**	**2016**	**2016**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**410**	**418**	**582**	**531**	**622**
SOCIALE PARTICIPATIE	**144 ••**	**144 ••**	**144 ••**	**164**	**164**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**266**	**275**	**438**	**367**	**459**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

h. Ouder paar (AIO)

	100%	110%	125%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1666	1807	2053	2135	2300
zorgtoeslag	207	207	178	166	142
huurtoeslag	267	267	267	246	197
kinderbijslag	0	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2140**	**2281**	**2498**	**2547**	**2639**
VASTE LASTEN					
huur	534	534	534	534	534
gas	71 ••	71 ••	71 ••	138	138
elektriciteit	53	53	53	53	53
water	15	15	15	15	15
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	31 •	49	49
waterschapsheffingen	0 •	0 •	23	23	23
telefoon, televisie, internet	74	74	74	74	74
zorgverzekering	400	400	400	324	324
overige verzekeringen	15	15	15	15	15
onderwijs	0	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	6	6	6	6	6
vervoer	29	29	29	29	29
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0	0
totaal vaste lasten	**1198**	**1198**	**1252**	**1261**	**1261**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	109	109	109	109	109
inboedel	77	77	77	77	77
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	13 ••	13 ••	13 ••	40	40
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**224**	**224**	**224**	**315**	**315**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	392	392	392	392	392
was- en schoonmaakmiddelen	6	6	6	6	6
persoonlijke verzorging	35	35	35	35	35
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	7	7	7	7	7
totaal huishoudelijke uitgaven	**441**	**441**	**441**	**441**	**441**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1862**	**1862**	**1917**	**2016**	**2016**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**277**	**418**	**582**	**531**	**622**
SOCIALE PARTICIPATIE	**144 ••**	**144 ••**	**144 ••**	**164**	**164**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**134**	**275**	**438**	**367**	**459**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

i. paar met 2 jonge kinderen (5 & 3 jaar)

	100%	110%	125%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1560	1716	1949	2027	2183
zorgtoeslag	212	212	166	148	113
huurtoeslag	323	323	249	216	146
kinderbijslag	153	153	153	153	153
kindgebonden budget	193	193	193	193	193
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2441**	**2597**	**2710**	**2737**	**2788**
VASTE LASTEN					
huur	625	625	625	625	625
energie	181	181	181	247	247
gas	99 ••	99 ••	99 ••	166	166
elektriciteit	81	81	81	81	81
water	20	20	20	20	20
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	45 •	49	49
waterschapsheffingen	0 •	0 •	23	23	23
telefoon, televisie, internet	74	74	74	74	74
zorgverzekering	400	400	400	324	324
overige verzekeringen	38	38	38	38	38
onderwijs	10	10	10	10	10
kinderopvang	11 ••	20	20	20	20
contributies en abonnementen	6	6	6	6	6
vervoer	44	44	44	44	44
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	**1409**	**1485**	**1553**	**1548**	**1548**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	159	159	159	159	159
inboedel	96	96	96	96	96
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	11 ••	11 ••	11 ••	38	38
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**291**	**291**	**291**	**382**	**382**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	403	403	403	403	403
was- en schoonmaakmiddelen	9	9	9	9	9
persoonlijke verzorging	62	62	62	62	62
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	13	13	13	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	**486**	**486**	**486**	**486**	**486**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**2186**	**2262**	**2330**	**2416**	**2416**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**254**	**335**	**380**	**322**	**373**
SOCIALE PARTICIPATIE	**201 ••**	**201 ••**	**201 ••**	**257**	**257**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**53**	**133**	**179**	**65**	**116**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

j. paar met 2 oudere kinderen (16 & 14 jaar)

	100%	110%	125%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1560	1716	1949	2027	2183
zorgtoeslag	212	212	166	148	113
huurtoeslag	323	323	249	216	146
kinderbijslag	219	219	219	219	219
kindgebonden budget	252	252	252	252	252
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2566**	**2722**	**2835**	**2862**	**2913**
VASTE LASTEN					
huur	625	625	625	625	625
energie	181	181	181	247	247
gas	99 ••	99 ••	99 ••	166	166
elektriciteit	81	81	81	81	81
water	20	20	20	20	20
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	45 •	49	49
waterschapsheffingen	0 •	0 •	23	23	23
telefoon, televisie, internet	82	82	82	82	82
zorgverzekering	400	400	400	324	324
overige verzekeringen	38	38	38	38	38
onderwijs	88 ••	88 ••	88 ••	99	99
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	6	6	6	6	6
vervoer	69	69	69	69	69
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	**1509**	**1575**	**1644**	**1650**	**1650**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	193	193	193	193	193
inboedel	105	105	105	105	105
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	11 ••	11 ••	11 ••	53	53
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**334**	**334**	**334**	**440**	**440**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	550	550	550	550	550
was- en schoonmaakmiddelen	9	9	9	9	9
persoonlijke verzorging	75	75	75	75	75
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	13	13	13	13	13
totaal huishoudelijke uitgaven	**646**	**646**	**646**	**646**	**646**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**2488**	**2555**	**2623**	**2735**	**2735**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**77**	**167**	**212**	**127**	**178**
SOCIALE PARTICIPATIE	**215 ••**	**215 ••**	**215 ••**	**287**	**287**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**-137**	**-48**	**-2**	**-160**	**-109**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

k. paar met 4 kinderen (15, 13, 11 en 8 jaar)

	100%	110%	125%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1560	1716	1949	2027	2183
zorgtoeslag	212	212	166	148	113
huurtoeslag	323	323	249	216	146
kinderbijslag	406	406	406	406	406
kindgebonden budget	402	402	402	402	402
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	0	0	0
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2903**	**3059**	**3172**	**3199**	**3250**
VASTE LASTEN					
huur	625	625	625	625	625
energie	190	190	190	257	257
gas	99 ••	99 ••	99 ••	166	166
elektriciteit	91	91	91	91	91
water	22	22	22	22	22
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	45 •	49	49
waterschapsheffingen	0 •	0 •	23	23	23
telefoon, televisie, internet	82	82	82	82	82
zorgverzekering	400	400	400	324	324
overige verzekeringen	38	38	38	38	38
onderwijs	95 ••	95 ••	95 ••	107	107
kinderopvang	11 ••	20	20	20	20
contributies en abonnementen	6	6	6	6	6
vervoer	95	95	95	95	95
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	**1565**	**1640**	**1708**	**1715**	**1715**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	201	201	201	201	201
inboedel	124	124	124	124	124
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	11 ••	11 ••	11 ••	53	53
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	64	64
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**361**	**361**	**361**	**467**	**467**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	727	727	727	727	727
was- en schoonmaakmiddelen	11	11	11	11	11
persoonlijke verzorging	99	99	99	99	99
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	18	18	18	18	18
totaal huishoudelijke uitgaven	**855**	**855**	**855**	**855**	**855**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**2780**	**2856**	**2924**	**3036**	**3036**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**122**	**203**	**248**	**163**	**214**
SOCIALE PARTICIPATIE	**269 ••**	**269 ••**	**269 ••**	**387**	**387**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**-147**	**-66**	**-21**	**-224**	**-173**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

I. Alleenstaande met zorgvraag

	100%	110%	125%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1092	1201	1365	1419	1528
zorgtoeslag	111	111	111	111	111
huurtoeslag	264	264	261	244	208
kinderbijslag	0	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	13	13	12	12	11
forfaitaire vergoeding	17	17	17	17	17
totaal inkomsten	**1497**	**1606**	**1765**	**1803**	**1875**
VASTE LASTEN					
huur	534	534	534	534	534
energie	75	75	75	142	142
gas	58 ••	58 ••	58 ••	124	124
elektriciteit	17	17	17	17	17
water	9	9	9	9	9
gemeentelijke heffingen	0 •	1 •	44	44	44
waterschapsheffingen	0 •	4 •	13	13	13
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64	64
zorgverzekering	200	200	200	162	162
overige verzekeringen	22	22	22	22	22
onderwijs	0	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	23	23	23	23	23
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67	67
totaal vaste lasten	**929**	**1000**	**1052**	**1081**	**1081**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	54	54	54	54	54
inboedel	65	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	6 ••	6 ••	6 ••	20	20
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	48 ••	48 ••	48 ••	82 ••	82
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**199**	**199**	**199**	**278**	**278**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	216	221 ••	249 ••	249 ••	249
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	14 ••	14 ••	14
persoonlijke verzorging	19	19	19	19	19
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	**244**	**249**	**287**	**287**	**287**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1372**	**1448**	**1538**	**1646**	**1646**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**125**	**158**	**228**	**156**	**229**
SOCIALE PARTICIPATIE	**84 ••**	**84 ••**	**84 ••**	**94 ••**	**94 ••**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**41**	**74**	**144**	**62**	**135**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

m. Alleenstaande oudere met zorgvraag

	100%	110%	125%	130%	140%
INKOMSTEN					
netto loon/uitkering	1311	1334	1516	1577	1698
zorgtoeslag	111	111	111	111	111
huurtoeslag	266	266	260	233	174
kinderbijslag	0	0	0	0	0
kindgebonden budget	0	0	0	0	0
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0	0
voorlopige aanslag	12	12	11	11	11
forfaitaire vergoeding	17	17	17	17	17
totaal inkomsten	**1717**	**1740**	**1915**	**1949**	**2011**
VASTE LASTEN					
huur	534	534	534	534	534
energie	91	91	91	157	157
gas	71 ••	71 ••	71 ••	138	138
elektriciteit	19	19	19	19	19
water	10	10	10	10	10
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	44	44	44
waterschapsheffingen	0 •	0 •	13	13	13
telefoon, televisie, internet	64	64	64	64	64
zorgverzekering	200	200	200	162	162
overige verzekeringen	12	12	12	12	12
onderwijs	0	0	0	0	0
kinderopvang	0	0	0	0	0
contributies en abonnementen	2	2	2	2	2
vervoer	23	23	23	23	23
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	0	0	0	0
totaal vaste lasten	**936**	**936**	**993**	**1022**	**1022**
RESERVERINGSUITGAVEN					
kleding en schoenen	54	54	54	54	54
inboedel	65	65	65	65	65
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	9 ••	9 ••	9 ••	22	22
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	32	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	48 ••	48 ••	48 ••	82 ••	82 ••
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**201**	**201**	**201**	**281**	**281**
Huishoudelijke uitgaven					
voeding	216	229 ••	299 ••	299 ••	299 ••
was- en schoonmaakmiddelen	5	5	14 ••	14 ••	14 ••
persoonlijke verzorging	19	19	19	19	19
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*	*
roken	*	*	*	*	*
diversen	5	5	5	5	5
totaal huishoudelijke uitgaven	**244**	**257**	**337**	**337**	**337**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**1381**	**1394**	**1531**	**1639**	**1639**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**335**	**346**	**384**	**309**	**371**
SOCIALE PARTICIPATIE	**84 ••**	**84 ••**	**84 ••**	**94 ••**	**94 ••**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**251**	**262**	**301**	**216**	**277**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

n. casus: eenoudergezin met 4 kinderen

	a	b	c	d
INKOMSTEN				
netto loon/uitkering	1092	1201	1290	1322
zorgtoeslag	111	111	111	111
huurtoeslag	358	358	358	358
kinderbijslag	373	373	373	373
kindgebonden budget	655	655	655	655
kinderopvangtoeslag	0	0	0	0
voorlopige aanslag	0	0	74	97
forfaitaire vergoeding	0	0	0	0
totaal inkomsten	**2589**	**2698**	**2862**	**2916**
VASTE LASTEN				
huur	700	700	700	700
energie	190	190	190	257
gas	99 ••	99 ••	99 ••	166
elektriciteit	91	91	91	91
water	22	22	22	22
gemeentelijke heffingen	0 •	0 •	49	49
waterschapsheffingen	0 •	0 •	23	23
telefoon, televisie, internet	68	68	68	68
zorgverzekering	200	200	200	162
overige verzekeringen	27	27	27	27
onderwijs	58 ••	58 ••	58 ••	64
kinderopvang	0	50	178	178
contributies en abonnementen	2	2	2	2
vervoer	63	63	63	63
levensonderhoud anderen/betalingsverplichting	*	*	*	*
werkgerelateerde kosten	0	67	67	67
totaal vaste lasten	**1330**	**1447**	**1647**	**1681**
RESERVERINGSUITGAVEN				
kleding en schoenen	150	150	150	150
inboedel	106	106	106	106
onderhoud huis en tuin	25	25	25	25
zelfzorgmiddelen	6 ••	6 ••	6 ••	27
eigen risico zorgverzekering	0 ••	0 ••	0 ••	32
eigen bijdragen/betalingen zorg	0	0	0	0
vrijetijdsuitgaven	*	*	*	*
totaal reserveringsuitgaven	**287**	**287**	**287**	**340**
Huishoudelijke uitgaven				
voeding	553	553	553	553
was- en schoonmaakmiddelen	10	10	10	10
persoonlijke verzorging	74	74	74	74
huishoudelijke dienstverlening	0	0	0	0
huisdieren	*	*	*	*
roken	*	*	*	*
diversen	15	15	15	15
totaal huishoudelijke uitgaven	**653**	**653**	**653**	**653**
TOTAAL UITGAVEN BASISPAKKET	**2270**	**2387**	**2587**	**2674**
BESCHIKBAAR NA BASISPAKKET	**318**	**311**	**275**	**242**
SOCIALE PARTICIPATIE	**212 ••**	**212 ••**	**212 ••**	**307**
BESCHIKBAAR NA BASIS- EN PARTICIPATIE	**106**	**99**	**63**	**-65**

* Deze posten vallen onder het restpakket

Vet en cursief ***Afhankelijk van gemeentelijke tarieven***

• Verminderd met de kwijtschelding

•• Lokale tegemoetkomingen en/of meerkosten

Bijlage 3 | Overzicht saldo inkomsten minus uitgaven

Toelichting bij de tabel:

- De eerste twee kolommen (zwart) geven het netto inkomen weer en het verschil in netto inkomen tussen twee opeenvolgende inkomensniveaus.
- De volgende drie kolommen (blauw) hebben betrekking op het saldo na invulling van de noodzakelijke uitgaven in het basispakket. Hierbij is ook het verschil in het saldo tussen twee opeenvolgende inkomensniveaus weergegeven. En het verschil in bestedingsruimte vanaf 110 procent ten opzichte van de bestedingsruimte op bijstandsniveau.
- De laatste drie kolommen (groen) hebben betrekking op het saldo na invulling van de uitgaven uit het basispakket en het pakket voor sociale participatie. Ook hier zijn de verschillen weergegeven.
- Een negatief saldo op de maandbegroting is in rood weergegeven.
- Indien een hoger inkomen leidt tot minder bestedingsruimte (de zogenoemde armoedeval) dan is dit bij het betreffende inkomensniveau aangegeven met een rood pijltje:

inkomen				na basispakket			na basispakket en participatie		
%	netto inkomen	toename netto inkomen	toename t.o.v. 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens-categorie	verschil met 100%	saldo	verschil met voorgaande inkomens-categorie	verschil met 100%
a. Alleenstaande									
100%	€ 1.467			€ 149			€ 57		
110%	€ 1.576	€ 109	€ 109	€ 187	€ 38	€ 38	€ 95	€ 38	€ 38
125%	€ 1.737	€ 161	€ 270	€ 295	€ 108	€ 146	€ 203	€ 108	€ 146
130%	€ 1.774	€ 38	€ 308	€ 258	€ -37	€ 109	€ 156	€ -47	€ 99
140%	€ 1.847	€ 73	€ 381	€ 331	€ 73	€ 182	€ 229	€ 73	€ 172
b. Alleenstaande oudere									
100%	€ 1.688			€ 364			€ 273		
110%	€ 1.711	€ 23	€ 23	€ 388	€ 23	€ 23	€ 296	€ 23	€ 23
125%	€ 1.887	€ 176	€ 199	€ 507	€ 119	€ 142	€ 415	€ 119	€ 142
130%	€ 1.921	€ 34	€ 233	€ 466	€ -41	€ 101	€ 364	€ -51	€ 91
140%	€ 1.983	€ 62	€ 295	€ 528	€ 62	€ 164	€ 426	€ 62	€ 154
c. Alleenstaande oudere (AIO)									
100%	€ 1.602			€ 278			€ 186		
110%	€ 1.711	€ 110	€ 110	€ 388	€ 110	€ 110	€ 296	€ 110	€ 110
125%	€ 1.887	€ 176	€ 286	€ 507	€ 119	€ 229	€ 415	€ 119	€ 229
130%	€ 1.921	€ 34	€ 319	€ 466	€ -41	€ 188	€ 364	€ -51	€ 178
140%	€ 1.983	€ 62	€ 382	€ 528	€ 62	€ 250	€ 426	€ 62	€ 240
d. eenoudergezin met 2 jonge kinderen 5 & 3 jaar									
100%	€ 2.146			€ 410			€ 261		
110%	€ 2.989	€ 844	€ 844	€ 418	€ 8	€ 8	€ 269	€ 8	€ 8
125%	€ 3.548	€ 558	€ 1.402	€ 515	€ 97	€ 105	€ 365	€ 97	€ 105
130%	€ 3.616	€ 68	€ 1.470	€ 509	€ -6	€ 99	€ 314	€ -52	€ 53
140%	€ 3.753	€ 137	€ 1.607	€ 645	€ 137	€ 235	€ 450	€ 137	€ 190
e. eenoudergezin met 2 oudere kinderen 16 & 14 jaar									
100%	€ 2.270			€ 211			€ 49		
110%	€ 2.406	€ 137	€ 137	€ 281	€ 70	€ 70	€ 118	€ 70	€ 70
125%	€ 2.611	€ 205	€ 341	€ 414	€ 133	€ 203	€ 251	€ 133	€ 203
130%	€ 2.679	€ 68	€ 410	€ 382	€ -33	€ 170	€ 156	€ -95	€ 108
140%	€ 2.816	€ 137	€ 546	€ 518	€ 137	€ 307	€ 293	€ 137	€ 244
f. Paar zonder kinderen									
100%	€ 2.036			€ 169			€ 25		
110%	€ 2.192	€ 156	€ 156	€ 258	€ 89	€ 89	€ 115	€ 89	€ 89
125%	€ 2.305	€ 114	€ 270	€ 301	€ 42	€ 131	€ 157	€ 42	€ 131
130%	€ 2.332	€ 27	€ 297	€ 245	€ -55	€ 76	€ 82	€ -75	€ 56
140%	€ 2.383	€ 51	€ 348	€ 296	€ 51	€ 127	€ 133	€ 51	€ 107
g. Ouder paar									
100%	€ 2.272			€ 410			€ 266		
110%	€ 2.281	€ 9	€ 9	€ 418	€ 9	€ 9	€ 275	€ 9	€ 9
125%	€ 2.498	€ 217	€ 226	€ 582	€ 163	€ 172	€ 438	€ 163	€ 172
130%	€ 2.547	€ 49	€ 275	€ 531	€ -51	€ 121	€ 367	€ -71	€ 101
140%	€ 2.639	€ 91	€ 366	€ 622	€ 91	€ 212	€ 459	€ 91	€ 192
h. Ouder paar (AIO)									
100%	€ 2.140			€ 277			€ 134		
110%	€ 2.281	€ 141	€ 141	€ 418	€ 141	€ 141	€ 275	€ 141	€ 141
125%	€ 2.498	€ 217	€ 359	€ 582	€ 163	€ 304	€ 438	€ 163	€ 304
130%	€ 2.547	€ 49	€ 408	€ 531	€ -51	€ 254	€ 367	€ -71	€ 234
140%	€ 2.639	€ 91	€ 499	€ 622	€ 91	€ 345	€ 459	€ 91	€ 325
i. paar met 2 jonge kinderen (5 & 3 jaar)									
100%	€ 2.441			€ 254			€ 53		
110%	€ 2.597	€ 156	€ 156	€ 335	€ 80	€ 80	€ 133	€ 80	€ 80
125%	€ 2.710	€ 114	€ 270	€ 380	€ 46	€ 126	€ 179	€ 46	€ 126
130%	€ 2.737	€ 27	€ 297	€ 322	€ -59	€ 67	€ 65	€ -114	€ 12
140%	€ 2.788	€ 51	€ 348	€ 373	€ 51	€ 118	€ 116	€ 51	€ 63
j. paar met 2 oudere kinderen (16 & 14 jaar)									
100%	€ 2.566			€ 77			€ -137		
110%	€ 2.722	€ 156	€ 156	€ 167	€ 89	€ 89	€ -48	€ 89	€ 89
125%	€ 2.835	€ 114	€ 270	€ 212	€ 46	€ 135	€ -2	€ 46	€ 135
130%	€ 2.862	€ 27	€ 297	€ 127	€ -85	€ 50	€ -160	€ -158	€ -23
140%	€ 2.913	€ 51	€ 348	€ 178	€ 51	€ 101	€ -109	€ 51	€ 28
k. paar met 4 kinderen (15, 13, 11 en 8 jaar)									
100%	€ 2.903			€ 122			€ -147		
110%	€ 3.059	€ 156	€ 156	€ 203	€ 80	€ 80	€ -66	€ 80	€ 80
125%	€ 3.172	€ 114	€ 270	€ 248	€ 46	€ 126	€ -21	€ 46	€ 126
130%	€ 3.199	€ 27	€ 297	€ 163	€ -85	€ 41	€ -224	€ -204	€ -78
140%	€ 3.250	€ 51	€ 348	€ 214	€ 51	€ 92	€ -173	€ 51	€ -27
l. Alleenstaande met zorgvraag									
100%	€ 1.497			€ 125			€ 41		
110%	€ 1.606	€ 109	€ 109	€ 158	€ 33	€ 33	€ 74	€ 33	€ 33
125%	€ 1.765	€ 160	€ 269	€ 228	€ 70	€ 103	€ 144	€ 70	€ 103
130%	€ 1.803	€ 37	€ 306	€ 156	€ -71	€ 32	€ 62	€ -81	€ 22
140%	€ 1.875	€ 72	€ 378	€ 229	€ 72	€ 104	€ 135	€ 72	€ 94
m. Alleenstaande oudere met zorgvraag									
100%	€ 1.717			€ 335			€ 251		
110%	€ 1.740	€ 23	€ 23	€ 346	€ 10	€ 10	€ 262	€ 10	€ 10
125%	€ 1.915	€ 175	€ 199	€ 384	€ 39	€ 49	€ 301	€ 39	€ 49
130%	€ 1.949	€ 33	€ 232	€ 309	€ -75	€ -26	€ 216	€ -85	€ -36
140%	€ 2.011	€ 62	€ 294	€ 371	€ 62	€ 36	€ 277	€ 62	€ 26